NORSKE ARKITEKTKONKURRANSER

Utgitt av Norske arkitekters landsforbund på oppdrag av Nesna kommune

NR. 543 2022

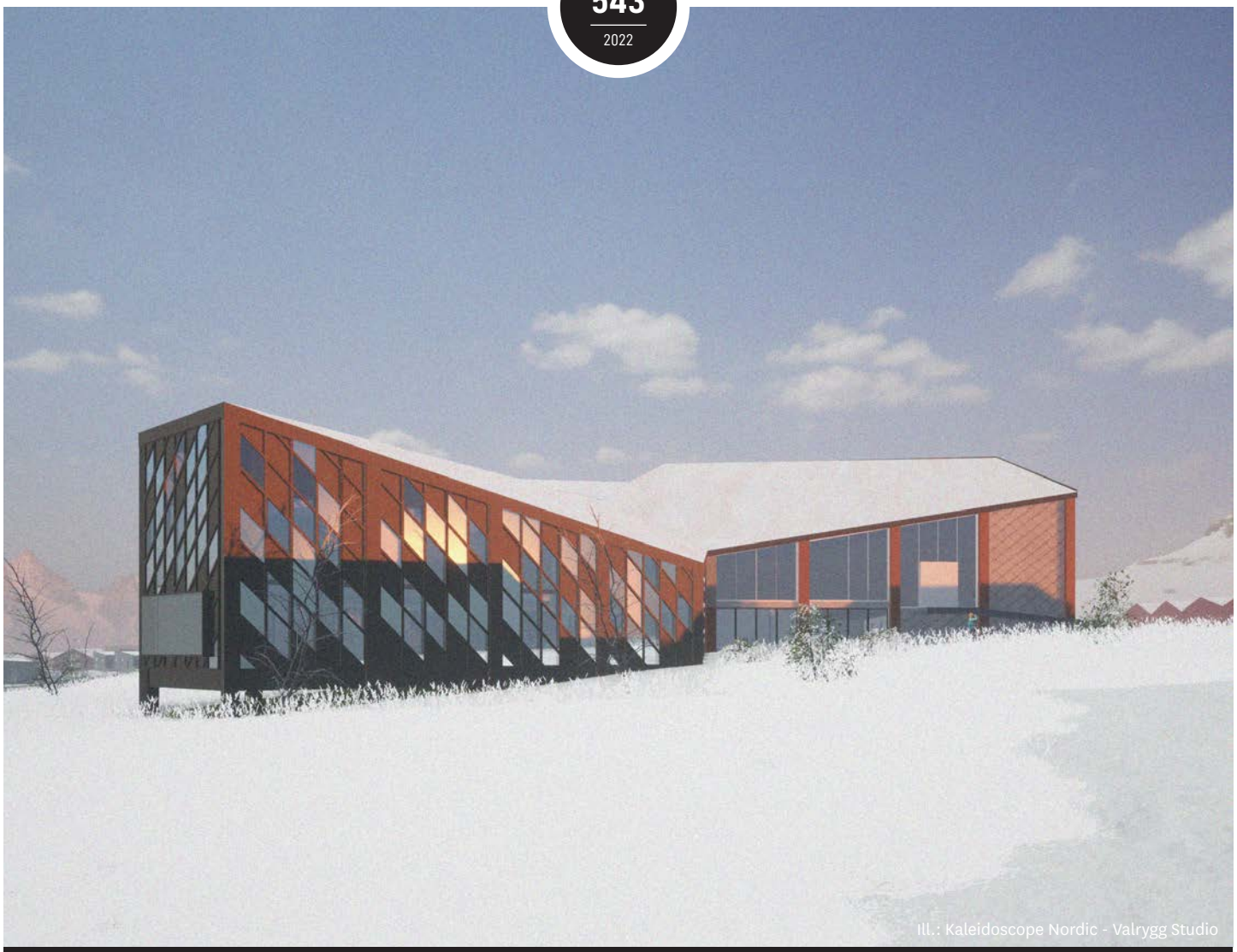

Ill.: Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

Parallelloppdrag

VELG NESNA - STEDSUTVIKLING I NESNA SENTRUM

Norske arkitekters landsforbund

Nesna sett fra Kjølen. Foto: Nesna kommune

Nesna, fra stedsanalyse. Ill.: Tanken arktektur

VELG NESNA

Nesna har mange kvaliteter og alle muligheter til å være et attraktivt sted for innbyggere, besøkende og næringsliv. Kjernen ligger i spennende arbeidsplasser, solid sosial bærekraft, nærhet til flotte naturkvaliteter og muligheter til en aktiv fritid. Nesna skal være et godt sted for innbyggere i alle aldre, et godt sted å besøke og et godt sted å drive næring.

Et enstemmig kommunestyre gikk våren 2021 inn for å sette i gang et stedsutviklingsprosjekt for å styrke våre kvaliteter og gjøre kommunen vår bedre. Parallelloppdraget kastet lys over begge deler og vi har fått mer enn vi ba om. To spennende planer med ulik vinkling gir oss gode verktøy for en kreativ og god utvikling av Nesna.

Det er mange utviklingsprosjekt på gang. Nord universitet reetablerer høyere utdanning her, vi har flott prosjekt innen havbruk gjennom Arctic Seafarm og Norcod og ikke minst driver Westcon Helgeland spennende og framtidsretta prosjekt innen maritim næring og havvind. Samlet kan det gi en vekst som mangler sidestykke i vår lokale historie.

Nesna må derfor planlegge for flere innbyggere, flere boliger, nye industriområder samtidig som vi tar vare på våre naturkvaliteter og vårt tette og nære lokalsamfunn. Vi skal ha møteplassene, arenaene og kvalitetene som gjør at folk trives.

Nesna har noen utfordringer som er beskrevet i parallelloppdraget. Gode samferdselsløsninger, bedre forhold for myke trafikanter, møtesteder for ungdom, bedre kvalitet på grøntanlegg og parker og bedre sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft.

Vi har gjennom prosessen blitt kjent med dyktige arkitekter som gir av seg sjøl og strør vakre ideer og tanker over oss, og vi har hatt kyndig veiledning fra Bylivsenteret. Aller mest vil jeg likevel takke engasjerte innbyggere og deltakere i møtene som virkelig har sett glede og monn i prosessene og bidratt til vår felles framtid på Nesna. Sammen kan vi skape et nytt og bedre sted for alle på Nesna.

Hanne Davidsen

Hanne Davidsen
Ordfører
Nesna kommune

Ordfører Hanne Davidsen. Foto: Nesna kommune

BAKGRUNN

I juni 2019 vedtok Nord Universitet å legge ned studiested Nesna fra 2022. Det vil medføre et stort tap av arbeidsplasser, og Nesna kommune mister sin hjørnesteinsbedrift og omdømmedriver. I den forbindelse søkte Nesna status som omstillingskommune, og i 2021 fikk de dette. Med det følger midler for ekstraordinær innsats for næringsutvikling. Noen av disse midlene valgte kommunestyret å skyte inn i et stedsutviklingsarbeid, og de startet en prosess med utvikling av tettstedet til et mer attraktivt sted for innbyggere, besøkende og bedrifter.

Etter initiativ fra Distriktssenteret ble det opprettet kontakt med Bylivsenteret i Norske arkitekters landsforbund. Gjennom samarbeid med Bylivsenteret valgte Nesna å utlyse et parallelloppdrag, og fikk tilbud fra 17 arkitektteam. Fokusområdene var sjønære areal og tomter, boliger, møtesteder, trafikk og parkering, reiselivsnæring og kultur. Nesna kommune ønsket samspill mellom lokalt nærings- og organisasjonsliv og innbyggere, og å få belyst mulighetene for de utvalgte områdene av arkitektteamene. Hensikten var å gjøre tiltak, på kort og lang sikt, som kan skape et bedre sted for alle.

En bærekraftig utvikling er sentral i all planlegging, og i stedsutviklingsoppdraget er det søkelys på sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft i tiltakene.

TEAM

UTVALGTE ARKITEKTTEAM

TEAM 1: Nesna reloaded

Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

- Kaleidoscope Nordic
  v/ teamleder Silje Klepsvik
- Valrygg Studio

TEAM 2: Nesna - et lærende sted

DRMA - Studio NN - Bjørbekk & Lindheim

- DRMA
  v/ teamleder Petter Grim
- Studio NN
- Bjørbekk & Lindheim
  landskapsarkitekter

ARBEIDSGRUPPE KOMMUNEN

Halvor Hilmersen
Samfunns- og næringsutvikler, prosjektleder, Nesna kommune (NK)

Hanne Davidsen
Ordfører, NK

Thomas Meisfjord
Leder, Plan, utvikling og landbruk NK

KONSULENT TILBUDS-VURDERING OG UTVELGELSE

Øystein Bull-Hansen
Bull-Hansen Arkitekt MNAL
Stedsutvikling

Utgitt av Norske arkitekters landsforbund på oppdrag av Nesna kommune.

Nesna kommune

BYLIV SENTERET

Norske arkitekters landsforbund

VURDERINGSKOMITEEN

Teamene sine forslag fra parallelloppdraget er gjennomgått av en vurderingskomite med følgende sammensetting:

Lise Larstuvold
Leder for vurderingskomiteen, Bylivsenteret, Norske arkitekters landsforbund (NAL)

Måns Davidsson
Fagrådgiver, NAL

Halvor Hilmersen
Samfunns- og næringsutvikler, prosjektleder, Nesna kommune (NK)

Hanne Davidsen
Ordfører, NK

Kristian Sivertsen
SV, Formannskap NK

Jørn Ståle Pettersen
Borgerlig fellesliste, Formannskap NK

Ann Kristin Klausen
Avdelingsleder, Helgeland museum avdeling Nesna

Rune Lyngås
Styremedlem, Nesna båtforening

Linn Sommerro
Leder, Ungdomsrådet

Vida Gjelsten Olafsen
Nestleder, Ungdomsrådet

Ellen Mikalsen
Leder, Eldrerådet

Arnt Skogsøy
Daglig leder, Wescon Helgeland

Leif Jonny Johansen
Daglig leder, Nesnaterminalen AS

Tim Kristian Moseng
Rådgiver, Nordland fylkeskommune

KORT OM PARALLELLOPPDRAGET

Parallelloppdrag er en åpen prosess hvor flere arkitektfirma arbeider parallelt med å løse oppgavene gitt i programmet og å se på utviklingsmulighetene i temaene som skal utforskes.

I stedsutviklingsprogrammet #Velg Nesna valgte Nesna kommune en oppdragsform med to team, som begynte sitt arbeid i september 2021. Planen var å fullføre til jul 2021, men på grunn av covid-19 ble sluttseminaret først avholdt 8. februar 2022. Det ble totalt sett gjennomført tre seminarer, det tredje med utstilling. En egen lokal vurderingskomite arbeidet sammen med teamene underveis i prosessen, og har skrevet denne rapporten i samarbeid med Lise Larstuvold i Bylivsenteret.

Hovedoppgavene er:
- Hva kan gjøre Nesna til et attraktivt tettsted for innbyggere, næringsliv og tilreisende?
- Hva er de viktigste strategiske grepene for at Nesna skal kunne utvikles til et bærekraftig samfunn i framtiden?
- Foreslå bærekraftige konkrete løsninger. Det betyr at løsninger og fysiske tiltak må ha en investeringsramme som kan forsvares og en drift som kommunen kan håndtere.

Deloppgaver som teamene fikk i oppgave å se nærmere på:
- Fortetting og gode møteplasser
- Havneområde og sjøfront
- Trafikk og parkeringsløsninger
- Opplevelsesnæring
- Boliger i sentrum
- Eiendomsstrukturer og strategisk eierskap
- Kultur og sentrumsfunksjoner

Opprinnelig var også Campus Nesna en del av oppdraget, men det ble tatt ut av vurderingskomiteen underveis i prosessen.

Nesna havn. Foto: Nesna kommune

BILDER FRA PROSSESSEN

Oppstart av prosjektet. Vurderingskomiteen, arkitekter og politikere samlet på rådhuset. Foto: Nesna kommune

Tanken arkitektur presenterte stedsanalyse. Foto: Bylivsenteret

Arkitektteamene, Bylivsenteret og prosjektleder i Nesna kommune.

Fra venste: Tone Megrunn Berge, Olafia Zoega og Silje Klepsvik, alle fra Kaleidoscope Nordic og Anita Valrygg, Valrygg studio. Bak fra venstre: Måns Davidson, Bylivsenteret, Halvor Hilmersen, Nesna kommune, Lise Larstuvold, Bylivsenteret, Petter Grimm, DRMA, Lene Basma, DRMA, Ellinor Aas, Bjørbekk & Lindheim. Foran: Navid Navid, Studio NN. Foto: Nesna kommune

Befaring på Nord Universitet, Campus Nesna. Foto: Bylivsenteret

Prosjektleder i Nesna kommune, Halvor Hilmersen. Foto: Bylivsenteret

Oppstartsseminar med verksted. Arkitektteamene hadde samtaler med befolkningen, politikere og deltagere i vurderingskomiteen.
Foto: Nesna kommune

Oppstartsseminar, samtaler på verksted.
Foto: Bylivsenteret

Midtveisseminar, gruppesamtaler med befolkningen og arkitektene.
Foto: Bylivsenteret

Midtveisseminar, leder i ungdomsrådet uttaler seg.
Foto: Bylivsenteret

Folkemøte med presentasjoner.
Foto: Bylivsenteret

Sluttseminar, samtaler i utstillingen.
Foto: Bylivsenteret

NESNA KOMMUNE

Nesna er en kystkommune på Helgeland i Nordland. Kommunen består av fastland og tre øyer. Landbruk og fiske er, og har vært, sentrale næringsveier i Nesna. Kommunen ligger langs den indre skipsleden. Nesna kommune ble stiftet i 1837 og var mer sentral i regional sammenheng da mesteparten av kommunikasjon og handel gikk sjøveien. Den gamle lensmannsgården i Nesna på Utheim, Nesna Kirke fra 1867, Sorenskrivergården på Handnes, Husbygodset på Tomma og Handelshuset Zahl vitner om gode dager i tidligere tider.

Nesna er senere først om fremst kjent som et skolested. Klokkergården fra 1823 fungerte som skole fram til 1886, og er i dag Helgelands eldste gjenværende fastskole. Gjennom et privat initiativ fra sogneprest Ivar Hjellvik ble Nesna lærerskole, nå Nord Universitet Campus Nesna, stiftet i 1918. Det er Nord-Norges nest eldste høyere utdanningsinstitusjon. Nesna har i tillegg en moderne 1-10 skole,tre barnehager og en privat videregående skole stiftet i 1990.

Nesna er også et kommunikasjonsknutepunkt på Helgelandskysten. To hurtigbåtruter, hurtigrute, to fergeruter, bussrute og kystriksveien er funksjoner innenfor hovedområdet for stedsutviklingsprosessen.

Øvrig næringsliv er knyttet til solide bedrifter i ulike bransjer. På øya Tomma er det en stor bergverksbedrift, Gabbro Nor, og to havbruksbedrifter, Tomma Laks og Tomma Rensefisk, med betydelig omsetning og antall ansatte. 13 km fra Nesna tettsted ligger et stort industriområde som er eid av Arctic Seafarm Holding (ASF) og Westcon Helgeland. Sistnevnte arbeider innen skipsreparasjon og vedlikehold, og produserer også stålkonstruksjoner for offshoremarkedet. På ASF sitt område utvikler en nå et stort landbasert oppdrettsanlegg. I sentrum finnes også bedrifter som Avanti/Goodtech og Pharmaq fishtec, som er nyskapende og innovativ innen robotisering, maskinsyn og vaksinering av laks.

Frivillig sektor har hatt gode kår gjennom organisasjonsbygging, og en rekke ressurspersoner i samfunnet generelt, og på høgskolen spesielt, har bidratt til det. Kultur, musikk, idrett, friluftsliv og natur er sentrale fritidsaktiviteter på Nesna.

Nesna har hatt relativt stabil befolkning de siste 20 årene, men har hatt en nedgang i folketall de siste tre årene. Det skyldes i hovedsak nedskjæringene ved Nord universitet, innenlands flytting og færre innvandrere og flyktninger til regionen. Vi ser nå en ny optimisme og framtidstro på Nesna med reetableringen av Nord Universitet, vekst i reiselivet og utvikling i eksisterende bedrifter.

Utsikt over Nesna. Foto: Halvor Hilmersen

STEDSANALYSE

I anledning stedsutviklingsarbeidet og parallelloppdraget bestemte Nesna kommune å bestille en stedsanalyse. Arbeidet ble utført av Tanken arkitektur. Analysen ble presentert på oppstartsmøtet, og benyttet som kunnskapsgrunnlag for arkitektteamene.

Stedsanalysen kartlegger den eksisterende situasjonen og historien på stedet. Den identifiserer de fysiske omgivelsene på en objektiv måte, samt peker på utfordringer og problemstillinger. Analysen viser Nesna sin plass på Helgeland og i Nordland, og viser relevante historiske utviklingstrekk fra å være en sentral handelsplass langs kystleia til å bli skolestedet vi kjenner i dag. Det gjøres en enkel næringsanalyse, samt at infrastruktur, rekreasjonsområder og grøntarealer kartlegges. Det vises kart over eiendomsforhold, og bebyggelsesstruktur og bygg med spesielle funksjoner og arkitektonisk eller historisk verdi dokumenteres. Stedsanalysen tar utgangspunkt i parallelloppdragets oppgaveavgrensning, og viser fram illustrasjoner, bilder og kart av de ulike fokusområdene på tettstedet.

Det er redegjort for ulike utfordringer og muligheter en finner på Nesna ut fra et stedsutviklingsperspektiv. Analysen omfatter ikke sosiokulturelle analyser, men det er vist til rapporten Med ungdom i fokus, hvor ungdom har blitt spurt om tilbudene på Nesna.

Tanken arkitekturs stedsanalyse er rik på flotte kart, gode bilder og presise framstillinger av Nesna, og har vært et meget godt verktøy for Nesna kommune og for arkitektteamene i parallelloppdraget i arbeidet med stedsutvikling der.

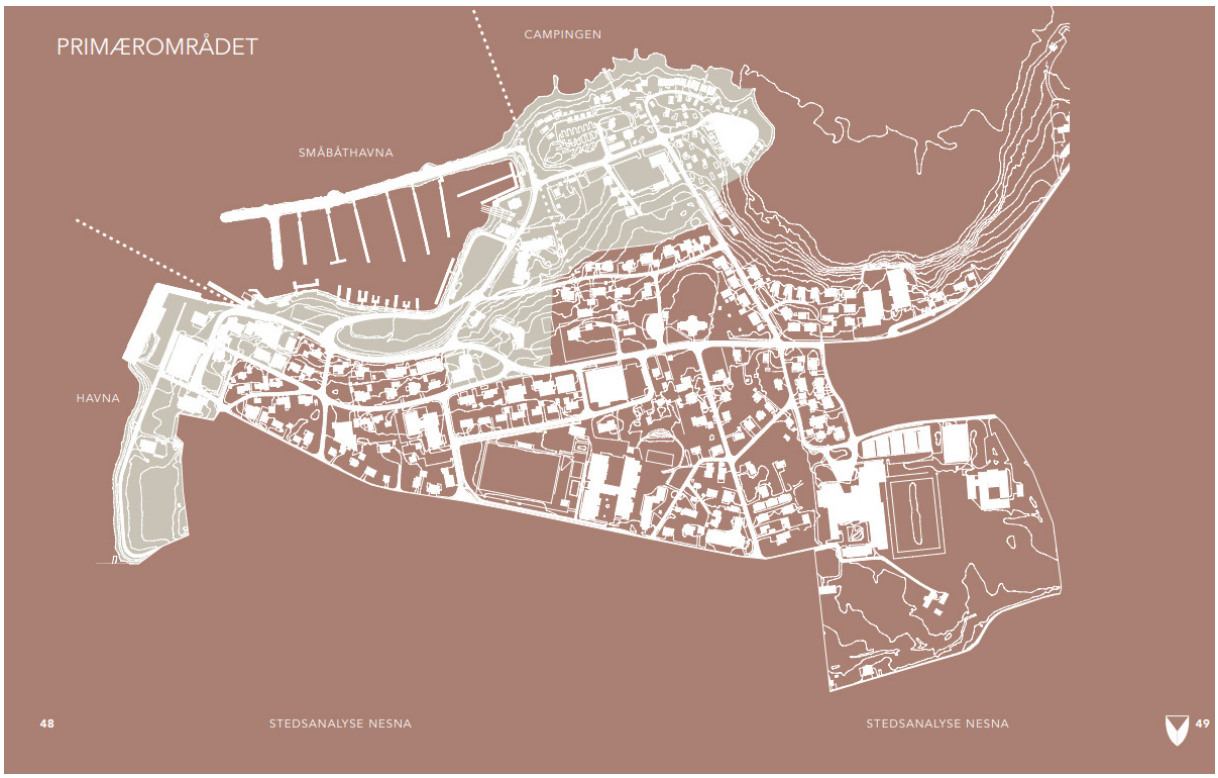

Kart fra stedsanalysen som viser primærområdet. Ill.: Tanken arkitektur

STEDSUTVIKLING MED FORANKRING OG MEDVIRKNING

Planer for stedsutvikling i Nesna startet opp i 2017, og skapte positiv interesse, særlig i næringslivet, men det stoppet opp av ulike årsaker. Det ga likevel en god inngang til en ny prosess som følge av strategifasen i omstillingsarbeidet, der det ble anbefalt en egen utviklingsakse for kultur- og samfunnsutvikling.

Kommunestyret vedtok et stedsutviklingsprogram, som ble utarbeidet i samarbeid med Bylivsenteret. De vedtok også en ramme for arbeidet, og ga administrasjonen i oppdrag å lyse ut et parallelloppdrag, velge ut arkitektteam og sette i gang prosessen. I tillegg ble det gjort et vedtak om å bestille en stedsanalyse i forkant av prosessen med parallelloppdrag.

Oppstartsmøtet ble satt til slutten av september, hvor programmet var presentasjon av team og kommune og gjennomgang av stedsanalysen. Det var også berammet et folkemøte hvor kommunen presenterte oppgaven og prosessen. Her presenterte også arkitektteamene og Bylivsenteret seg og delte tanker om bærekraftig stedsutvikling på Nesna i plenum. Deretter var det en gruppesesjon hvor arkitektene sirkulerte de ulike gruppene og ba om innspill og reaksjoner på sine innledende ideer. Møtet var godt besøkt, og etter noen år med stort sett negative nyheter angående campus, frigjorde møtet mye positiv energi hos deltakerne.

Midtveisseminaret ble avholdt i begynnelsen av november og fulgte samme mal som oppstartsmøtet. Innledende presentasjoner i folkemøtet ble etterfulgt av gruppeorganisering hvor de ulike arkitektene sirkulerte gruppene. En kunne denne gangen også være mer treffsikker med hvilke arkitekter som traff de ulike gruppene, med svært gode tilbakemeldinger på at vi traff på tema og kompetanse. Møtet var godt besøkt, og det var en bredere representasjon på dette møtet enn det har vært på tidligere folkemøter i kommunen. Det faglige bidraget var også svært godt og ble veldig godt mottatt av befolkningen. Medvirkningsmøtet hadde også god verdi for teamene.

En ny covid-bølge gjorde sluttseminaret vanskelig å gjennomføre som planlagt, og da vi klarte å gjennomføre i begynnelsen av februar, fikk Nesna sitt første store utbrudd av smitte dagene før. Vi valgte samme løsning med presentasjoner og folkemøte, men denne gangen var det færre som møtte, og det gikk også utover utstillingsåpningen.

Vurderingskomiteen har hatt tre møter og noe korrespondanse på e-post. Møtene har vært konstruktive og det har vært gode diskusjoner. Vurderingskomiteen har drøftet seg fram til de ti rådene som gis i denne rapporten, og disse er basert på forslag fra de to teamene. For å bevare engasjement og utvikling er det viktig at noen av tiltakene i tråd med disse rådene iverksettes relativt hurtig. Noen av rådene må man arbeide mer langsiktig og systematisk med.

Stedsutviklingsprogrammet skal skape entusiasme og utviklingsoptimisme hos befolkningen og mulige investorer. Kommunen får et godt verktøy for å styre utviklingen, forsterke gode kvaliteter og utbedre tettstedet, både materielt og immaterielt.

Folkemøte på Nord Universitet i prosessen med parallelloppdrag.
Foto: Nesna kommune

VURDERINGSKOMITEENS ANBEFALINGER

Vurderingskomiteen har på bakgrunn av en grundig vurdering av forslagene og innspill fra lokalsamfunnet, kommet frem til følgende anbefalinger til kommunen:

10 RÅD:

1. Gjør havneområdet funksjonelt og attraktivt
2. Lag en boligstrategi og planlegg for varierte boligtyper
3. Skap aktivitet og møteplasser for alle aldersgrupper.
   Sats på ungdommen!
4. Utvikle kultur- og sentrumsfunksjoner som attraktive møteplasser
5. Lag en plan for byrom med natur
6. Prioriter grønn mobilitet
7. Lag en informasjonsstrategi og grafisk profil for Nesna
8. Tilrettelegg Nesna kai for utvidet næringsaktivitet
9. Utvikle strategi for bærekraft og ombruk i stedsutvikling
10. Lag konkrete prosjekter og utvikle bedre dialog med aktører og innbyggere

Vurderingskomiteen anbefaler at rapporten blir lagt til grunn for videre planarbeid og arbeid med konkrete prosjekter i Nesna sentrum.

Videre i rapporten er utfyllende tekst om rådene. Illustrasjonene er ikke ferdige løsninger, men visualisering av mulige løsninger eller prinsipper.

UTDYPNING AV ANBEFALINGENE

1. GJØR HAVNEOMRÅDET FUNKSJONELT OG ATTRAKTIVT.

Vurderingskomiteen mener det må etableres en helhetlig plan for havneområdet. Planen må løse tilkjørsel til fergene, biloppstillingsplass for fergekø og nødvendig parkering/lastesone for småbåthavna. Infrastrukturen bør anlegges slik at man får mest mulig ut av det resterende havneområdet, til utvikling av møteplasser og prosjekter som gjør havna attraktiv for alle. Havna bør tilrettelegges for aktivitet og fellesskap, og det må skilles klart mellom biltrafikk og arealer for myke trafikanter. Båthavna bør organiseres bedre og det bør anlegges en havnepromenade og attraktive rekreasjonsområder.

Ny tilkjørsel til fergene må dimensjoneres for den forventede trafikkbelastningen og må ikke komme i konflikt med annen trafikk på Movegen til næringsområdet ved Nesna kai og sentrum. Vurderingskomiteen mener det er utfordringer med begge løsningene arkitektteamene har vist, og anbefaler å utrede en veiføring som svinger av Movegen mellom de to foreslåtte avkjøringene. Oppstillingsplass bør organiseres for en fleksibel bruk som ivaretar variabel trafikkmengde på de ulike fergene, og gjøres attraktiv til alternativ bruk når trafikken ikke er stor. Før løsningen kommer på plass kan elektroniske skilt, skifte av filorganisering, bedre merking og informasjon være en midlertidig løsning. Pendlerparkering bør ikke oppta plass i havneområdet, men heller plasseres, eller være i sambruk med allerede eksisterende parkeringsplasser, i periferien av Nesna sentrum.

I forslag til regional transportplan er fergestrekningene Nesna - Levang og Nesna - Nesnaøyene satt opp med mulig elektrifisering av fergene. Det må derfor tilrettelegges for elektrisk lading av ferger, noe som kan sees i sammenheng med etablering av hurtigladere for el-biler.

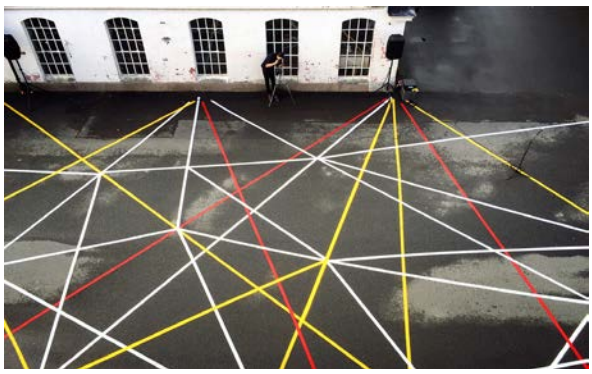

Deler av asfaltflate på oppstillingsplass og parkeringsareal kan gjøre attraktiv med malte mønster. Eksempel fra Dikemark torggulv. Foto: Kaleidoscope Nordic

En solpark med solcelledekte strukturer som lader bilen og mobilen, og danner byromstak hvor man kan sitte i le. Ill.: Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

Når trafikken ikke er stor, kan arealet ha alternativ bruk. Eksempel fra Dikemark torggulv. Foto: Kaleidoscope Nordic

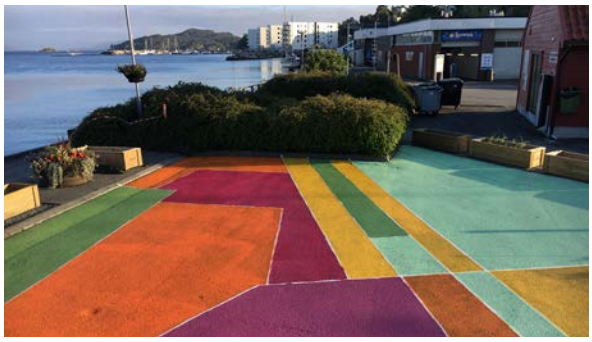

Eksempel på malt asfalt fra prosjektet "PopUp Os". Arkietkt og foto: Kvalbein Korsøen

Løsning for trafikkavvikling og oppstillingsplasser i havna. Kaleidoscope beholder delvis dagens tilførselsvei, men utvider antall oppstillingsplasser ved å lede trafikken fra ferga helt ned mot sjøkanten. Ill.: Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

En annen løsning for trafikkavvikling og oppstillingsplasser. DRMA foreslår å rette opp veien til ferga ved å legge en vei fra krysset Moveien/ Havnevegen rett frem til bakkant av oppstillingsplass, og beholde Moveien slik den ligger i dag. Ill.: DRMA - Studio NN - Bjørbekk & Lindheim

Infrastrukturen i havna må planlegges sammen med veiforvaltningen i Nordland fylkeskommune. Nordland fylkeskommune har på det nåværende tidspunkt ikke noen konkrete planer om finansiering til planlegging, eller prosjektering av tiltak i havna, men vil inviteres inn i prosessen av kommunen. Når en har gjennomført en god prosess og avsatt areal til utvikling av området for fergetrafikk, kan en med mer presisjon planlegge resten av landsiden og det er mange spennende forslag for områdene fra arkitektene.

Det er båtplasser langs landsiden av havna, men området kunne vært bedre utnyttet. Vurderingskomiteen mener kommunen bør sette i gang et prosjekt som kan gi bedre løsninger for flere båtplasser langs indre havn, som ivaretar næring, kystkultur og småbåter. Havneområdet er et sentralt sted i Nesna, og et viktig gode for fellesskapet. En bør derfor ta hensyn til havneområdet som landskapsrom og unngå privatisering i området.

Vurderingskomiteen anbefaler å utvikle gode møteplasser i havna, og skape nye aktiviteter og tilrettelegge for næring og reiseliv. Området er sentralt i stedsutviklingsprosjektet og omhandles også i flere av punktene som følger.

Vurderingskomiteen mener kommunen må se på muligheter for å realisere andre funksjoner i havneområdet, som også kan finansiere investeringene for kommunen. Det kan være bolig- og næringsbygg som understøtter aktiviteter i havna. Bolig- eller næringsprosjekter på sentrale tomter i havna må ikke privatisere området, men inngå i en helhetlig plan hvor det stilles krav til arkitektonisk konsept og kvalitet. Adkomsten til havna fra høyden ved samfunnshuset gir fin oversikt over hele havna. Hvis det skal utvikles bolig- eller næringsprosjekter i området må utnyttelsesgraden og plasseringen vurderes, slik at opplevelsen av det store landskapsrommet ikke forringes.

Team 1 har tegnet boliger, parkeringskjeller og aktivitetspark med skøytebane på sydsiden av havna, og en fleksibel havnepaviljong for næring og aktiviteter på østsiden. Trafikkmønsteret kan være utfordrende for store kjøretøy og løser antagelig ikke konflikten mellom trafikk til fergene og næring i området. Ill.: Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

Team 2 har lagt tilførselsveien til ferge gjennom området og delt flaten i bakkant av dagens oppstillingsplass i to, med park og overvannshåndtering på den ene siden og rekreasjonsareal og småbåtrelatert virksomhet på andre siden. De har også tegnet en klynge med saltakshus til bruk som møtesteder og næring, på plassen nærmest båthusene øst i havna. Ill.: DRMA - Studio NN - Bjørbekk & Lindheim

Vurderingskomiteen er positive til bebyggelse for møtesteder og servicerettet næring i den østlige delen av havna, spesielt kan den fleksible havnepaviljongen med et samlende tak bli elegant og bruksvennlig. Det er også fine kvaliteter i løsningen med saltakshus i klyngetun, og positivt med etablering av boliger i dette området. Havnepromenaden og samlingsplasser må være universelt utformet. En havnepaviljong i rullatoravstand fra omsorgsboligene/ sykehjemmet vil være en god møteplass for mange grupper av befolkningen.

Det foreslåtte boligprosjekt med parkeringskjeller syd i havna, kan virke stort og er antagelig til hinder for etablering av en god infrastruktur for fergetrafikken. Et nedskalert prosjekt plassert lenger øst kan være mulig. Ved etablering av boliger i havna bør første etasje være utadrettet og boliger plasseres fra andre etasje og oppover.

Vurderingskomiteen er positiv til en leken installasjon og utendørs samlingsplass i havna. Det bør tas hensyn til vind, vær og solretning ved planlegging av utendørs samlingsplasser. Det store taket til den fleksible havnepaviljongen kan gi fine vestvendte samlingsplasser under tak. Det er også foreslått enkle servicefunksjoner og tak ut mot båthavna i den sydlige delen av havna. Dette kan være bruksvennlig og fint hvis det planlegges med en helhetlig estetikk og god funksjonalitet.

Attraktive lokaler for handel og publikumsrettet næring i sjøfronten nær fergekaien kan bidra til aktivisering av sjøfronten.
Ill.: Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

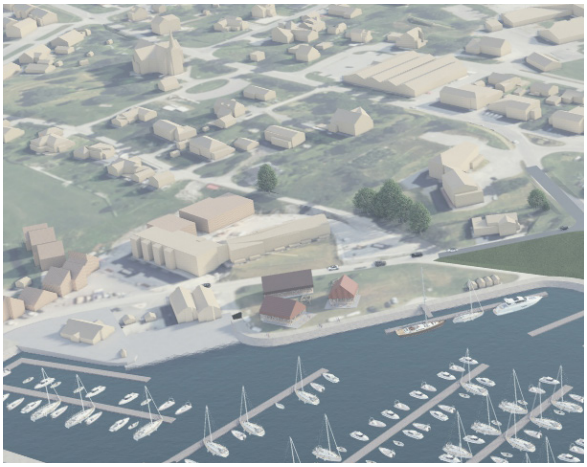

Bak eksisterende båthus er det tegnet inn boliger, og vist at strukturen kan strekke seg østover på campingområdet.
Ill.: DRMA - Studio NN - Bjørbekk & Lindheim

En fleksibel havnepaviljong for næring og aktiviteter på østsiden av havna. Havnetorget er nye aktiviteter under et felles tak. Bygningen strekker seg over sjøfrontpromenaden og skaper fine uteoppholdssoner i båthavnen. Ill.: Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

2.LAG EN BOLIGSTRATEGI OG PLANLEGG FOR VARIERTE BOLIGTYPER

Nesna trenger flere boliger. De må realiseres gjennom ulik boligtypologi både i form og størrelse. Prosjektet har pekt på spennende muligheter både når det gjelder type boliger og bomiljø. For å være attraktiv for nye innbyggere må vi ha ledige boliger, og boliger nye innbyggere kan og er villig til å kjøpe. Nesna trenger også nye bomiljø som kan komplementere de eksisterende og bygget med tanke på sosial-, økonomisk- og miljømessig bærekraft.

Nesna kommune bør samarbeide med Husbanken og næringslivet for å etablere nye boligområder. Samtidig som en arbeider for innstegs - og førstehjemsboliger, boliger med miljøprofil og bærekraft, så bør det tilrettelegges for en del eksklusive boliger på romslige tomter. På denne måten er man attraktive for hele markedet. Det vil også være behov for utleieboliger.

Bedriften Westcon sier at de på grunn av framtidig vekst har behov for nye boliger. En stor del av arbeidskraften kommer fra utlandet og ønsker å bosette seg lokalt. Dette behovet bør realiseres sammen og sees i sammenheng med utviklingen av nye boligtyper og bomiljø.

Etter at parallelloppdragsprosessen er gjennomført har Nesna igjen blitt mottaks- og bosettingskommune for flyktninger, og gjennom denne gruppen, arbeidsinnvandrere og ungdom, er det behov for i større grad å arbeide aktivt med Husbankens virkemidler for bolig.

Vurderingskomiteen anbefaler å lage en kartlegging av boligmassen i Nesna. Hvilke typer boliger har tettstedet og hvor er de plassert? I prosessen har det kommet frem at det er behov for flere og mer varierte boligtyper. Det har også kommet gode eksempler på nye boligkonsepter fra arkitektene. Det er ikke alltid at befolkningen eller nye innbyggere er klar over hvilken bolig man har behov for eller kan trives med. Det anbefales å jobbe med variasjon og prosjekter som har fellesskapsløsninger som stimulerer sosial bærekraft, altså prosjekter som hindrer ensomhet, øker integrering og gir ekstra kvaliteter fordi man deler funksjoner.

Vurderingskomiteen anbefaler at det gjøres en revisjon av dagens boligpolitiske plan, og innarbeides nye forslag. Planen bør også inneholde en kommunal eiendomsstrategi hvor utbygging av kommunens tomter styres med hensyn til verdiskaping og rett utnyttelse av tomtene. Det kan for eksempel gjøres ved salg av ferdigregulerte tomter for å styre utviklingen. Det bør stilles krav til at boligprosjektene gis estetiske kvaliteter og tar hensyn til stedets bygningstypologier.

Strategisk boligutvikling kan sikre mangfoldige bomiljøer. Det handler om å utvide mangfoldet i boligtilbudet, altså å skape større mangfold av måter å bo på, for eksempel eneboliger, flermannsboliger, lettstelte/ små/ store/ billige/ eksklusive leiligheter, modul- og minihus som midlertidige boliger eller nye boformer med sambruk og sameie. Det bør også legges til rette for et mangfold av måter og steder å bygge på. Et anbefalt verktøy er å lage konseptkart som viser typologi og plassering av boligene i Nesna, hvor et kart viser eksisterende situasjon og et kart viser ønsket utvikling. Målet for en strategisk boligutvikling er å øke mangfoldet og variasjonen i delområdene og for helheten i Nesna. Det gjelder å

Strategisk boligutvikling handler om å utvide mangfoldet i boligtilbudet. Ill.: DRMA - Studio NN - Bjørbekk & Lindheim

videreutvikle kvalitetene og områdekarakteren, for eksempel i områder med havutsikt og nærhet til fjæra eller i de grønne eneboligområdene. Det er også viktig å skape synergier slik at boligområder har nærhet til skole, samfunnshuset, havna og eksisterende institusjoner. Kommunen må være handlekraftig og passe på at strategien er bærekraftig og har klare prinsipper som styrker Nesna som et attraktivt sted. Det må gjøres kartlegging og analyse av befolkningsøkning. Boligbehovet analyseres gjennom et arealregnskap, og brukes som grunnlag for arealstrategi for bolig. Kommunen må legge til rette for ulike gjennomføringsmodeller, privat, offentlig-privat samarbeid eller offentlig utbygging.

DRMA - Studio NN - Bjørbekk & Lindheim

Teamet har et forslag om å bygge om Elevheimen/ blokkene til gjennomgående leiligheter med fellesfunksjoner som skaper et sosialt og miljømessig bærekraftig boligområde med ombruk og fellesløsninger. Dette er et prosjekt med stort potensiale. Etter parallelloppdragsprosessen har boligene blitt tatt i bruk til flyktninger, og ideer fra prosjektet er på sikt mulig å realisere. Teamet har også foreslått et boligområde på Walnumjordene som de har kalt Andelsenga. Her er det tenkt eneboliger i klynger med små hager og et større fellesareal for andelsjordbruk for beboerne og andre innbyggere på Nesna. Dette er et forbilledlig konsept som vurderingskomiteen har stor tro på.

Tunet - oppgradering av Elevheimen. Det handler om å revitalisere eksisterebde boligområder, ved hjelp av enkle tiltak på bygninger og uteområder. Ill.: DRMA - Studio NN - Bjørbekk & Lindheim

Ombygging av Elevheimen/blokkene til gjennomgående leiligheter med fellesfunksjoner som skaper et sosialt og miljømessig bærekraftig boligområde med ombruk og fellesløsninger. Ill.: DRMA - Studio NN - Bjørbekk & Lindheim

Boligområdet Andelsenga foreslåes på Walnumjordene.

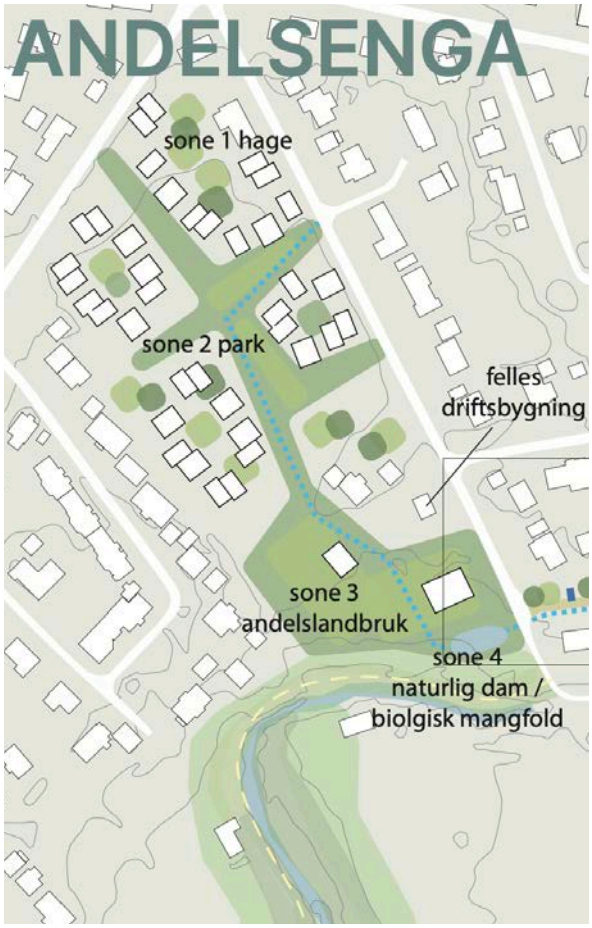

Andelsenga handler om å utvikle boliger rettet mot fremtidens behov, på en måte som ivaretar menneskers behov for å leve tettere på matfatet.

Området, som i dag benyttes til landbruk, er avsatt til fremtidig utviklingsområde. Teamet foreslår at utviklingen tar med seg en del av dagens funksjoner, men tilpasset ny bruk. Hele boligområdet tilknyttes et areal som avsettes til andelslandbruk, med tilhørende driftsbygning. Det foreslås fire soner som sikrer et helhetlig landskapsøkologisk system.

Alle ill.: DRMA - Studio NN - Bjørbekk & Lindheim

Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

Teamet har tegnet inn småhus og minihus mellom Kirkebakken og campingen. De kan fungere som attraktive og rimelige boalternativ i et spennende og sosialt bomiljø. Vurderingskomiteen har tro på konseptet for førstegangskjøpere og enslige som vil inn på boligmarkedet, men er ikke helt overbevist om at minihusenes plassering er best mulig. Denne tomten kan også vurderes brukt til andre boligtyper. Teamet har tegnet inn en boligklynge i bakkant av oppstillingsarealet for fergene som er svært spenstig. Prosjektet er omtalt under råd nr.1. Arkitektene foreslår en spennende transformasjon av det gamle meieriet og samfunnshuset (omtalt under råd nr.4). Begge disse prosjektene og tomtene har potensiale til også å romme leiligheter, noe som kan bidra til å finansiere prosjektene.

Minihus kan fungere som attraktive og rimelige boalternativ i et spennende og sosialt bomiljø.
Arkitekt og foto: Valrygg Studio

Havneklyngen tilrettelegges med næringslokaler på bakkeplan mot sjøpromenaden, boliger i etasjene oppover, og et overbygget parkeringshus i bakkant. Ill.: Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

HELHETLIG OG BÆREKRAFTIG BOLIGUTVIKLING

Arkitektenes forslag viser hvordan man kan komplementere boligtyper og bomiljø, men det finnes potensiale for å utvikle andre og flere prosjekter i sentrum av Nesna. Det kan også være i kombinasjon med andre utviklingsprosjekt, som kombinasjonsbygg med kultur/bolig og næring/bolig.

Vurderingskomiteen drøftet også andre områder, og selv om fortetting er et mål, så mente flere at en bør utvikle et område med større tomter og eneboliger nord for Nordvollen som kan komplementere behovet for ulike boligtyper.

Gjennom utvikling av en boligstrategi mener vurderingskomiteen at Nesna har et verktøy til å vurdere og utvikle boligområder og ulike boligtyper som kan skape en helhetlig og bærekraftig boligutvikling, som kan bidra til å komplementere allerede eksisterende boligtyper og bomiljø.

3. SKAP AKTIVITET OG MØTEPLASSER FOR ALLE ALDERSGRUPPER. SATS PÅ UNGDOMMEN!

At ungdom trives og får være med på å påvirke sin egen hverdag og omgivelser er viktig for å føle seg verdsatt og få en sterkere tilknytning til stedet du vokser opp. For ungdom er det viktig å møte andre ungdommer, på egne arenaer og egne premisser. Stedsutviklings-prosjektet må ta høyde for det, og skape møteplasser for ungdom som de ønsker å bruke. En må legge til rette for ungdom, men ikke styre innholdet.

Ungdommen har uttrykt et tydelig ønske om at de trenger gode møteplasser i Nesna. I dag er et lokale i første etasje på et gammelt menighetshus ved skolen etablert som ungdomsklubb, men det er begrenset bruk og plass, sjelden åpent og forbeholdt noen aldersgrupper. Kulturskolen er etablert i en bygning i dårlig forfatning ved skolen og trenger nye lokaler. Det finnes ikke en etablert badeplass ved tettstedet hvor ungdom kan møtes, stranden ved campingplassen oppfattes som privatisert. Det er dårlig infrastruktur for kulturlivet og få møteplasser for befolkningen som helhet.

FLERBRUKSHUS OG BYROM

Vurderingskomiteen mener et flerbrukshus i det gamle samvirkelaget er en spennende arena. Det kan romme mange funksjoner for ulike ungdomsgrupper. Det samme gjelder samfunnshuset, som kan utvikles for flere grupper.

Team Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio foreslår å skape et nytt byrom og ny aktivitet i det gamle samvirkelaget. Her kan det etableres kodeklubb og makerspace for ungdom for å fremme ungt entreprenørskap. Gjennom samarbeid med universitetet og lokalt næringsliv kan ungdommen jobbe med reelle problemstillinger og engasjere seg i lokale saker.

Vurderingskomiteen har tro på etablering av et eget byrom og sted for ungdommen. Stedet kan også være åpent for andre grupper i befolkningen. Hvis prosjektet ikke lar seg realisere i det gamle samvirkelaget, er et alternativ samfunnshuset som er sentralt plassert og et spennende bygg. Studentene har behov for et treffsted som gjerne kan kombineres med et sted for ungdom.

Et sted for ungdommen: nytt byrom og ny aktivitet i det gamle samvirkelaget. Ill.: Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

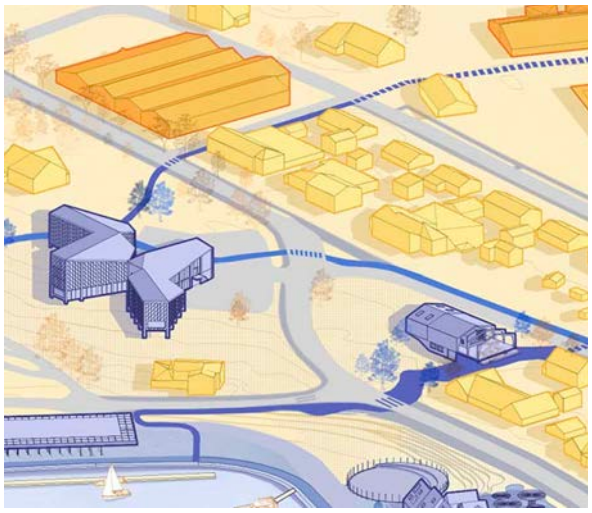

Alternativt kan samfunnshuset romme funksjoner for ungdom. Ill.: Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

BADEPLASS

Vurderingskomiteen anbefaler en badeplass, med sauna og brygger, eller et badeanlegg som både er en møteplass og en spennende installasjon som kan bidra for attraktivitet for innbyggere og besøkende på Nesna. En plassering ved fellesarealet på Sjåberget vil gjøre området offentlig tilgjengelig, som en sentrumsnær badeplass for alle. For at anleggene skal kunne benyttes av flere grupper må de ha universell utforming. Anlegget kan også brukes til svømmeopplæring, som nå skal gjøres i sjø. Vurderingskomiteen anbefaler å opprette en bade-forening, og starte samarbeid med foreningen og campingplassen om utvikling og drift av badeplass og sauna. Plassering av sauna ved moloroten kan være fornuftig, men flo og fjære, vær og vindforhold må

vurderes. Det må også avklares om det planlagte renseanlegget kan kombineres med badstuanlegg, eller om renseanlegget bør vurderes lokalisert et annet sted.

Man trenger fysiske miljøer som legger til rette for aktiviteter og møter mellom mennesker på tvers av alder, interesser og funksjonsnivå, og at man vektlegger løsninger som når flere grupper samtidig. I et aldersvennlig lokalsamfunn opplever eldre innbyggere nærmiljøet sitt som trygt, inkluderende og tilgjengelig.

Kommunen bør lage gode møteplasser for ungdommen, den øvrige befolkningen og tilreisende, men i tillegg skal Nesna kommune fungere som vertskommune for elever og studenter, og en må se på bygg og funksjoner som kan tjene som møteplass for flere aldersgrupper.

Over: Sauna plassert ved moloroten . Ill.: DRMA - Studio NN - Bjørbekk & Lindheim
Under: Sauna og badeplass kan gi en attraktiv møteplass for ungdommen. Ill: Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

4. UTVIKLE KULTUR- OG SENTRUMSFUNKSJONER SOM ATTRAKTIVE MØTEPLASSER

Kultur og kulturarenaer har vært et viktig premiss i stedsutviklingsprogrammet og i diskusjonene i gruppene på folkemøtene. De viktigste eksisterende kulturarenaene i Nesna er museum, skole med bibliotek, universitet, idrettsanlegg, musikk- og kulturskole, samfunnshus og kirke. I dag er det ulike typer arrangement som egentlig definerer bruken av de ulike lokalene. Musikk- og kulturskolen har for dårlige lokaler, det gjelder både kontorfasiliteter og øvings- og undervisningsrom. Ved utvikling av nye lokaler for kulturvirksomhet bør behovene kartlegges, og sambruk bør vektlegges.

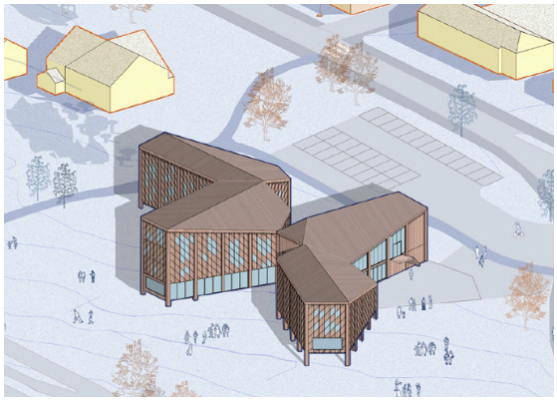

Samfunnshuset bygges om med oppgraderte fasiliteter for den lokale kulturscenen, og bygges til med nytt hotell.
Ill.: Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

SAMFUNNSHUSET

Mulighetene og begrensningene som ligger i samfunnshuset ble diskutert, med ombruk og transformasjon heller enn rivning. Samfunnshuset har både arkitektonisk verdi og bruksverdi, og hvis det renoveres og kobles til et hotellbygg kan bygget ha spennende potensial. Utfordringen er å sikre driftsgrunnlaget for et såpass stort bygg og en må lete etter modeller som kan gi merverdi til både et eventuelt hotell og større inntekter til samfunnshuset.

Det viktigste funksjonene til samfunnshuset i dag er at det fungerer som lokale for kulturarrangement og da som sal med scene. Huset har tidligere også vært studentpub, og har potensiale til slikt bruk. Samfunnshuset er også bygdekino, og kan også brukes ved større arrangement som konserter hvis en ønsker det kombinert med servering.

Vurderingskomiteen mener kommunen bør transformere og utvikle det gamle samfunnshuset til et sambrukshus som kan inneholde både moderne kulturhus, hotell og eventuelt leiligheter. Samfunnshuset er strategisk godt plassert ved hovedferdselsåren inn til Nesna havn, og med flott utsikt ut over havneområdet og Nesnaøyene.

Arkitektene har pekt på potensialet for transformasjon av eksisterende bygg, og utvidelse av anlegget i samme formspråk, med nye fasader, eventuelt i gjenbruksmaterialer. Dette bør være et attraktivt prosjekt for en ekstern utvikler og kan bli et markant bygg som vil være særegent for Nesna.

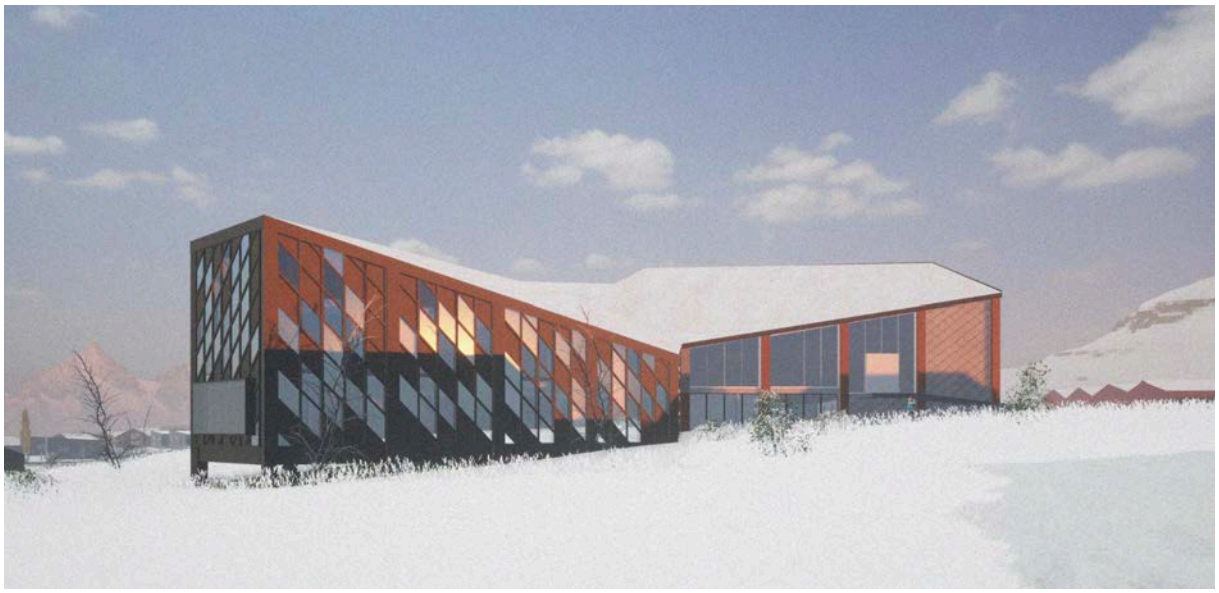

Diamanten: Samfunnshuset er en skjult skatt på Nesna. Bygningen har kvaliteter og en særegen form som med et fasadeløft kan bli et blikkfang ved ankomsten til Nesna sentrum. Ill.: Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

GAMLE SAMVIRKELAGET

En etablering av hotell, hvor samfunnshuset inngår, er en langsiktig løsning som vil kunne realiseres hvis samfunns- og næringsutviklingen er gunstig. På kort sikt bør en derfor opprette ulike møteplasser som er enkelt å etablere, slik at de blir attraktive både som kulturarena og møteplasser. Ungdom over 16 år trenger en møteplass. Nesna kommune leter også etter lokaler som egner seg som makerspace for ungdom og kodeklubb. Her kan samfunnshuset være en spennende del av løsningen, se råd 3.

NESNAHUSET

Team Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio foreslår å transformere det gamle meieriet/landbruksverkstedet til Nesnahuset. Nesnahuset har en optimal beliggenhet for å bli et sentralt møtested i hjertet av sentrum. Eksisterende snarvei over meieritomten etableres som permanent gangvei og kobler sentrum til havnen via Nesnahuset. Det etableres en trygg overgang ned til havna og eksisterende akebakke. Arkitekten foreslår etablering av drivhus, parsellhage og kafé med flott utsikt mot Nesnaøyene. Vurderingskomiteen syns det er en god idé å transformere

huset til et sentralt møtested med gangvei mellom sentrum og havna forbi. Det anbefales å utvikle anlegget med nybygg som kan inneholde leiligheter og næring, slik at prosjektet kan la seg finansiere. Eventuelle åpne fellesfunksjoner for boliger eller bedrifter kan vurderes i de utadrettede arealene. Tomten er svært sentral, og det er viktig at prosjektet har en høy arkitektonisk kvalitet og bidrar til fellesskapet.

Helgeland Museum, avdeling Nesna, har skapt en rekke møteplasser innen mange ulike type arrangement, og det bør satses på en videre utvikling av museet. Utvikling av museumshagen og museumsbygget, samt bevaring og foredling av område Ner-Nesna, vil styrke en allerede eksisterende identitetsskapende kulturfunksjon og møteplass i Nesna. Se råd nr. 8 om museumshagen.

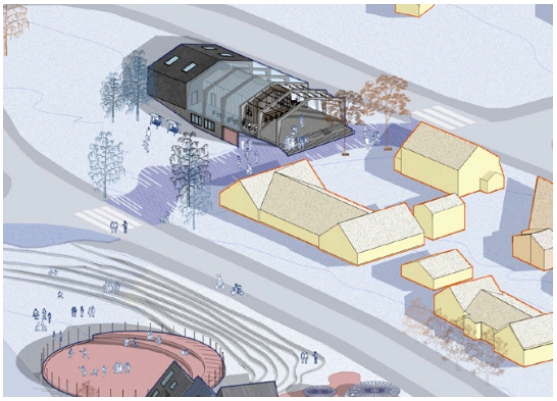

Nesnahuset.
Ill.: Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

Nesnahuset har en optimal beliggenhet for å bli et sentralt møtested i hjertet av sentrum. Ill: Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

5. LAG EN PLAN FOR BYROM MED NATUR

Vurderingskomiteen mener Nesna har en rekke grøntområder og en rekke mulige utviklingsområder for stedsutvikling gjennom planlegging av blågrønne byrom, og arkitektene har gitt gode forslag til hvordan disse kan utvikles.

Nesna kommune har begrensede midler til drift av byrom. Det er viktig å utvikle en strategi for hva som skal gjøres hvor, og bestemme hva som skal klippes og driftes, hva som kan ha en annen struktur og hvordan en kan drifte gode utomhusanlegg. Nesna har en rekke fine alleer som må vernes om og en kan med hell plante flere trær i sentrum.

Arkitektene foreslår en rekke tiltak hvor natur brukes som verktøy i stedsutvikling. For det første mener DRMA at campus i større grad kan brukes til læring, og både park og Mathildebekken er aktuelle læringsarenaer. En ser på havneområdet sørvest, som i dag har forurensende masser og karakteriseres som brownfield, som lokasjon for et arboret, hvor en kan bruke kunnskap om jord og jordbruk til å rense fyllinga. Et arboret er en systematisert samling av trær og busker, som dyrkes på friland med sikte på forskning, undervisning og utprøving av planter i vårt klima. Samtidig skal det være til glede, gi natur-opplevelser og stimulere til økt interesse for naturen.

Tilgjengeliggjøring av sjøkanten kan gjøres på flere måter, med strandpromenade i sentrum og ved å tilrettelegge med enklere tiltak og på naturens premisser i andre områder. Åpning av bekkeløp og god håndtering av overvann (vann som renner av på overflaten som følge av regn og smeltevann) kan tilføre kvalitet til byrom. Kombinasjonen av kraftig regn og fortetting er en utfordring, fordi stor og hurtig avrenning kan skade bygninger, infrastruktur, helse og miljø. Overvannshåndtering er lokal disponering, trygg bortledning og eventuelt behandling av overvann. Formålet er å ivareta sikkerhet mot skade på helse, miljø og infrastruktur, og samtidig ivareta overvannet som ressurs.

Team DRMA - Studio NN - Bjørbekk & Lindheim ønsker også å legge inn felles grøntareal til rekreasjon og matproduksjon i de nye boligområdene de har tegnet inn. Vurderingskomiteen mener alle disse forslagene er relevante å vurdere i en blågrønn strategi.

Oversikt over eksisterende alléer med trær og forslag til planting av nye trær. Ill.: Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

Eksempel på gjenåpning av bekk på Ensjø.
Foto: Bjørbekk & Lindheim landskapsarkitekter

Foreslåtte blågrønne strukturer som forsterker og reparerer eksisterende natur: Gjenåpning av Mathildebekken og åpen håndtering av overvann fra foreslått nytt boligprosjekt på Walnumjordene (Andelsenga).
Ill.: DRMA - Studio NN - Bjørbekk & Lindheim

Team Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio har i sin presentasjon lagt vekk på EUs taksonomi som klassifiseringssystem for bærekraftig økonomisk aktivitet og hvordan det kan innvirke på stedsutvikling. Det er i første rekke en økonomisk modell, men den inneholder seks miljømål. Disse omfatter å begrense klimaendring, drive klimatilpassing, bærekraftig bruk, beskyttelse av vann- og havressurser, omstilling til en sirkulær økonomi, forebygge og bekjempe forurensning og beskytte og gjenopprette biologisk mangfold og økosystemer. Kommunens tiltak bør måles mot denne taksonomien, og kravet er at aktiviteter skal bidra til minst ett av de seks miljømålene. I tillegg bør de ikke være vesentlig til skade for noen av de andre målene, og oppfylle minimumskrav for sosiale rettigheter. Vurderingskomiteen mener kommunen må vurdere dette i prosjekter som settes i gang.

Det er viktig å tilrettelegge for møtesteder ute, det kan være ulike friluftsområder eller andre møteplasser. Sjåberget og badeplassen ved campingen, fjæra lang strandveien, Olabergan og Demmafjæra er belyst i prosjektene. I tillegg er Bjynndalen viktig for Nesna, samt parkering og adgang til Nesnalia. Ved Nesna museum planlegges en museumshage som også bidrar til en grønn utvikling. Vurderingskomiteen mener alle disse områdene og temaene kan, eller bør, inngå i en blågrønn strategi for fremtidens Nesna. Det er viktig å gjøre prioriteringer i strategien, om hvilke tiltak som er viktigst, og å lage en handlingsplan for hvordan man skal få til tiltakene.

VURDERINGSKOMITEEN VIL SPESIELT ANBEFALE FØLGENDE TILTAK I EN BLÅGRØNN STRATEGI:

- **Lag en plan for kystlinjen**
  Etabler strandpromenade i sentrum. Etabler en badeplass med badstue ved Sjåberget. Gjør tilgjengelig og aktiviser flere av de andre områdene langs sjøen ved enklere tiltak og på naturens premisser. Det bør være et mål å gi Nesna en styrket kontakten med kystlandskapet, og å gjøre sjølinjen tilgjengelig for alle på en trygg måte.

- **Lag en plan for grøntarealer**
  Prioriter de viktigste byrommene, plant trær og beplantning som ikke krever mye skjøtsel og drift. Tenk helhetlig med vegetasjon, bekkeåpning, overvannshåndtering og bevegelseslinjer, slik at det dannes blågrønne forbindelser som skaper sammenhengende korridorer og styrker biologisk mangfold. Transformer havneområdet i sørvest til arboret hvor trær og beplantning renser de forurensede massene.

- **Sørg for at uteområdene i nye boligområder og øvrige prosjekter i Nesna planlegges med utomhusplan og gjennomføres i henhold til den**
  Plan må vise med beplantning, overvannshåndtering og hyggelige kvaliteter for folk. Enkeltprosjekter bør sees i sammenheng med en helhetlig blågrønn strategi, og kan bidra til naturreparasjon og viktige kvaliteter som styrker hverdagsliv, friluftsliv og folkehelse.

Den gamle fyllinga mot vest kan renses ved hjelp av vegetasjon og bli et attraktivt sted.
Ill.: DRMA - Studio NN - Bjørbekk & Lindheim

6. PRIORITER GRØNN MOBILITET

For folkehelse og allmenn trivsel er det viktig at det er enkelt å bevege seg til fots eller på sykkel på Nesna. Det bør etableres gode ferdselsårer for myke trafikanter, med både langsgående og tverrgående forbindelser. Det kan være langs sjøkanten fra Demma til Refseneset, eller tverrforbindelser mellom bolig-/skoleflaten og havneområdet.

Det er få gang- og sykkelstier på Nesna og det er trafikkfarlig i enkelte områder og tidsperioder når det er mye trafikk. Det er ikke et klart gatehierarki og en del av veiene er i dårlig stand. Nesna har et relativt kompakt sentrum hvor flere går eller sykler, og det er derfor en del eksisterende snarveier og forbindelser.

Vurderingskomiteen mener kommunen bør tilrettelegge bedre for gående og syklende, øke tilgjengeligheten og planlegge for et mer sammenkoblet sentrum. Det er mange veier på Nesna, og en bør se på ulike modeller for gatehierarki med hensikt å skape et bedre miljø for myke trafikanter. Trafikktrygghet, god belysning, overflater og traseer som er tilrettelagt for alle til alle årstider er viktig.

Forslagene fra arkitektene inneholder flere slike forslag, som en kan ta til vurdering. De har vurdert ferdselsårer og snarveier og foreslått nye sammenhengende stier og veier, som for eksempel en kyststi og tverrforbindelser som korter ned avstand fra sentrum til havna. Tverraksene gir myke trafikanter mange veivalg som forenkler hverdagen og gjør det lettere å komme seg frem og rundt. Det bør også planlegges overganger over trafikkerte veier.

Team 1 sier at havnetraséen kan etablere en sammenhengende sjølinjepromenade for å aktivere og tilgjengeliggjøre sjølinjen, og forene den produktive havnen med rekreasjon og sosiale uteoppholdssteder. Diagonalen kan etablere en sammenhengende ferdselsåre for myke trafikanter parallelt med og ca 200 meter fra Havnetraseen, for å oppnå en sammenflettet vev av gang- og sykkelveier, og aktivere målpunkt i sentrum.

Team 2 snakker om bevegelser og møteplasser i sentrum, og mener det er viktig å tydeliggjøre og tilgjengeliggjøre de gode møteplassene og forbindelsene. Det handler om å forstå og forsterke sammenhengen mellom destinasjoner, tilgjengelighet og attraksjon, og å utnytte dette til å skape et enda tettere og bedre nettverk av attraktive forbindelser og møteplasser. Dette vil være bra i folkehelsepespektiv, medvirke til god inkludering og underbygge sosial bærekraft.

Vurderingskomiteen anbefaler at det lages en mobilitetsplan for Nesna, hvor det vurderes om det er behov for omlegging av enkelte kjøremønster, og hvor det legges om fra bildominert veinett til større prioritet for myke trafikanter. Ferdselsårene for myke trafikanter bør være sammenhengende og planlegges etablert etappevis.

Bevegelser og møteplasser, det handler om å forstå og forsterke sammenhengen mellom destinasjoner. Ill: DRMA - Studio NN - Bjørbekk & Lindheim

Forslag til mobilitetsplan for å endre fra bildominert til prioritet for myke trafikanter og plan som viser sammenhengende ferdselsårer for myke trafikantert. Ill.: Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

NESNABENKEN

En idé som vurderingskomiteen lot seg begeistre av er en egen «Nesnabenk» som settes ut for hver 200 meter. Dette er et enkelt tiltak som kan finansieres med hjelp fra organisasjoner og bedrifter. Det markerer møteplasser i byrommet hvor gående kan stoppe opp og slå av en prat, ta en pause og nyte utsikten, og vil berike hverdagen i Nesna. Vurderingskomiteen syns det er en god idé å etablere en rute langs havnetraséen og en rute diagonalt gjennom sentrum, slik at disse bindes sammen til en trygg og sosial runde for myke trafikanter. Benkene vil gi forutsigbarhet for sittemuligheter, og slike tiltak kan gjøre det lettere for eldre å gå lengre turer. Benken kan være et spennende designelement som kan være med på å prege Nesna positivt.

«Nesnabenken» settes ut for hver 200 meter i en rute langs havnetraséen og en rute diagonalt gjennom sentrum, slik at disse bindes sammen til en trygg og sosial runde for myke trafikanter. Benken kan være et spennende designelement som kan være med på å prege Nesna positivt. Ill.: Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

7. LAG EN INFORMASJONSSTRATEGI OG GRAFISK PROFIL FOR NESNA

Vurderingskomiteen mener at en tydelig grafisk profil og visuell identitet for Nesna som sted vil kunne skape tilhørighet til stedet og markedsføre Nesna. Det er viktig for Nesna både å øke attraktiviteten for innbyggerne og tiltrekke seg andre utenfra.

Vurderingskomiteen mener at Nesna kommune har behov for, og bør satse på, en tydelig grafisk profil. Profilen kan brukes av kommunen til å kommunisere tydeligere på nett og digitalt, og til informasjon og skilting, for eksempel av turruter og destinasjoner. Profilen kan også fremstå som elementer i det offentlige rom.

Profilen kan være uformell og bli brukt i flere sammenhenger, for eksempel ved festivaler eller utstillinger og på fysiske objekter, samt som inspirasjon til offentlige møbler i bybildet. Det bør vurderes å skape en profil som kan brukes av mange i kommunen. Organisasjoner og bedrifter kan bruke profilen eller profilelementer i markedsføring eller merkevarebygging av produkter og aktiviteter. Nesna har mange små reiselivsbedrifter og lokalmatbedrifter som gjerne kan markedsføre sine produkter sammen med de større, for å skape fellesskap og identitet for produkter og aktiviteter i Nesna.

Profilen må knyttes til det en ønsker å formilde og må forankres godt i kommunen, organisasjoner og næringsliv. En profilering av Nesna bør planlegges strategisk og gjøres enkelt i første omgang, for å bygges ut over tid. Det bør lages en plan for skilting og enkel bruksanvisning for digital grafikk.

Ungdommene i vurderingskomiteen har spilt inn at det er viktig at Nesna er synlig på sosiale medier og digitale møteplasser. Stedsutvikling kan fremmes gjennom digitale virkemidler. Med utbredelsen av sosiale medier har såkalte Instaspots fått fart på fotodokumentasjon i kanaler som Instagram og Snapchat. Instaspots er betegnelsen på Instagram-vennlige steder, der spesielle bakgrunner eller miljøer gir bildet det lille ekstra, og har utvilsomt en positiv innvirkning på turismen og spredningen av steder som destinasjon. Naturen på Nesna kan i seg selv være spektakulær nok, men opplevelser på særegne steder med kombinasjon av flott natur, god design, attraktive bygg og installasjoner deles og skaper spesielt stor stolthet.

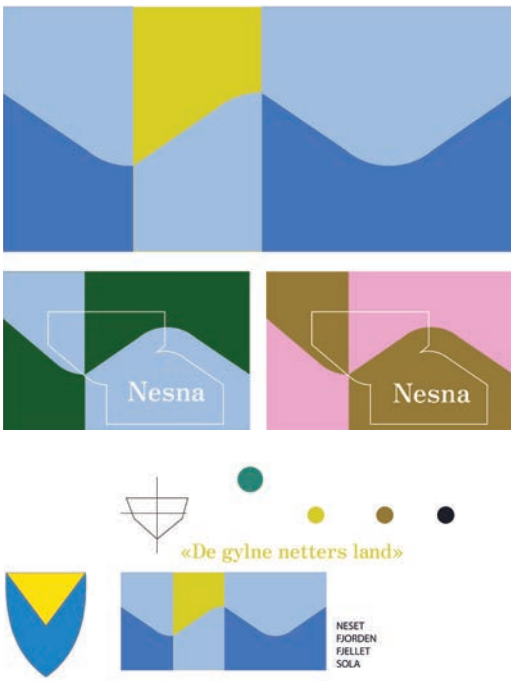

Eksempel på en grafisk profil som kan brukes av kommunen til å kommunisere tydeligere på nett og digitalt, og til informasjon og skilting. Profilen kan også fremstå som elementer i det offentlige rom. Ill.: Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

En badstu i naturskjønne omgivelser kan være en instaspot. Instaspots er betegnelsen på Instagram-vennlige steder, der spesielle bakgrunner eller miljøer gir bildet det lille ekstra, og har utvilsomt en positiv innvirkning på turismen og spredningen av steder som destinasjon.
Ill.: Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

Ill.: DRMA - Studio NN - Bjørbekk & Lindheim

8. TILRETTELEGG NESNA KAI FOR UTVIDET NÆRINGSAKTIVITET

Nesna kai er viktig for både infrastruktur og verdiskaping. Som et hjørne i infrastruktur og transportsystemet på Nesna med hurtigruteanløp, hurtigbåtanløp, busstasjon og godshåndtering, er kaien sentrum for viktig næringsaktivitet i Nesna som fordrer god kommunikasjon og tilgjengelighet både fra sjøsiden og landsiden.

I prosessen har det kommet frem at Nesna kai er kort og at arealene er dårlig organisert, noe som hindrer god manøvrering og utvikling av næringsarealene. Kommunen eier kaiområdet og området er regulert til havn. Bebyggelsen virker tilfeldig utviklet over tid og området mangler en helhetlig organisering. Industriområdet har bygninger og anlegg knyttet til industri og sjøfart, men også Kystlagsbrygga som er et verdifullt gammelt handelshus. Området grenser til Nesna museum og gamle Ner-Nesna, som er det historiske Nesna. Den gamle fyllinga syd for Nesna museum og Nesna kai er regulert til sjørettet næring.

Vurderingskomiteen anbefaler en forlengelse av kaikanten sørover og utarbeidelse av en helhetlig plan for fortetting av bygningsmassen vest for Byggtorget og nordover. En forlengelse av kaia kan bidra til å hindre samtidskonflikter, og kan gi en mer effektiv utnyttelse av kaiarealet til nye næringsbygg. Nesna kan få en attraktiv front mot vest med en mangfoldig og virksom kai. Det bør legges til rette for en fleksibel bygningsstuktur som tåler lagring og manøvrering, og nye måter å tenke samarbeid og sambruk. Tiltaket innebærer større investeringer i infrastruktur, men vil til gjengjeld kunne gi økt handlingsrom for havnevirksomheten. Nordland fylkeskommune har på det nåværende tidspunkt ikke noen konkrete planer om finansiering til planlegging, eller prosjektering av tiltak på kaia, men vil inviteres inn i prosessen av kommunen.

Det er også mulig å utvikle næringssamarbeid og kultursamarbeid mellom kai, museum og andre bedrifter i området. Grenseområdet mellom kaia og Nesna museum trenger ekstra omsorg for å ivareta begge parters interesser.

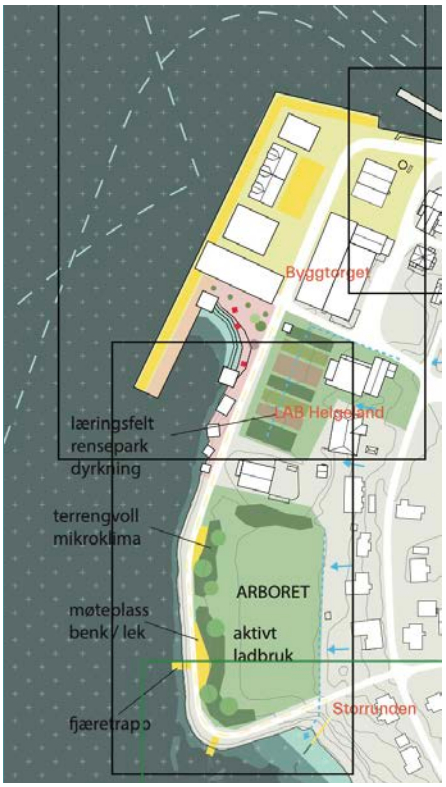

Forlengelse av Nesna kai mot syd og nye næringsbygg mot vest. Det handler om å synliggjøre kaia som et samlende knutepunkt og skape gode betingelser for en mangfoldig næringsutvikling. Museumshage og arboret syd i området. Ill.: DRMA - Studio NN - Bjørbekk & Lindheim

Eksempler på næringsbygg i Brussel.
Øverst Cityfab 1 av OPLA ARCHITECTURE.
Under Material Village av Tetra Architecten.
Foto: Kaleidoscope Nordic

Legge til rette for lokaler til lett produksjon med fokus på innovative næringer innen maritim sektor. Nesna kan få en attraktiv front mot vest med en mangfoldig og virksom kai.
Ill.: DRMA - Studio NN - Bjørbekk & Lindheim

MUSEUMSHAGE OG ARBORET

Vurderingskomiteen anbefaler å omregulere området vest for museet og den gamle fyllingen til grøntområde. Slik sikres rekreasjonsområder mot sydvest og utvikling av henholdsvis museumshage og arboret med vekster som gradvis kan rense det forurensede området. Tomteområdet mellom museumshage og arboret er privat.

Arboret sett fra sjøen.
Ill.: DRMA - Studio NN - Bjørbekk & Lindheim

VENTEROM

Vurderingskomiteen anbefaler å etablere et nytt felles venterom for Hurtigruten, hurtigbåtene og fergene, med arkitektonisk kvalitet og felles fasiliteter. Plasseringen nord for kaia, slik Team 1 foreslår, virker fornuftig.

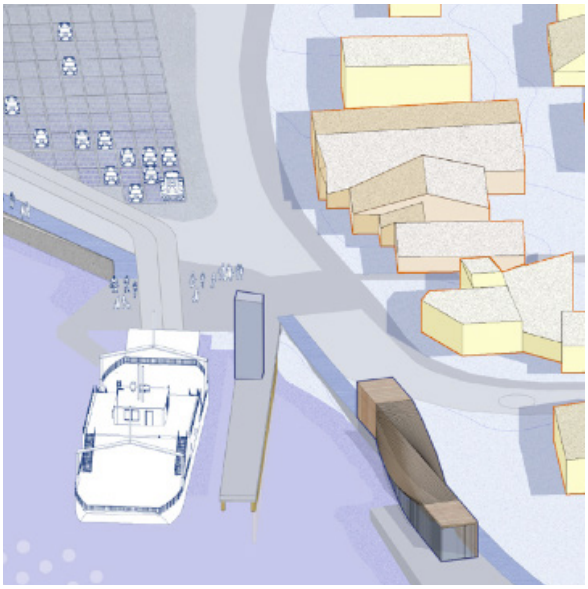

Venterom mellom fergekaien og hurtigrutekaien.
Ill.: Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

9. UTVIKLE STRATEGI FOR BÆREKRAFT OG OMBRUK I STEDSUTVIKLING

FNs bærekraftsmål skal innarbeides i all kommunal planlegging og derav også i stedsutviklingen. I mange av rådene over er det inkludert forslag til konkrete løsninger som vil bidra til å oppnå flere av bærekraftsmålene. Det kan nevnes tilrettelegging for elektriske ferger og biler. CO2 fra ferger, hurtigbåter og andre marine fartøy utgjør halvparten av alle utslipp i Nesna. En tilrettelegging for billading vil også være positivt. Dette bidrar konkret til mål 13 om å stoppe klimaendringene. Miljømessig og sosial bærekraft må ivaretas i boligstrategien ved fortetting og inkluderende bomiljø. I blågrønn strategi foreslåes det å bruke natur som virkemiddel for å styrke både faktisk miljøarbeid og bevissthet rundt hvordan naturen kan spille en rolle i stedsutvikling. Nesna en er kystkommune og bør øke tilknytting til havet og kunnskap om havet. Det kan være tiltak som ro-prosjekt, strandrydding og kunnskap om fiske og fangst, og kan knyttes direkte til hvordan tiltak kan bidra til å oppnå bærekraftsmål.

FNs bærekraftsmål.

Det anbefales at det utarbeides tilstandsrapport og takst for utvalgte kommunale bygg og tomter, slik at kommunen får kunnskap om sine verdier og kan utvikle disse på best vis, også med tanke på ombruk.

Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio har på flere måter vist hvordan man kan transformere og ombruke bygninger som er i kommunalt eie. Det er i tillegg vist en rekke mulige måter å jobbe med ombruk av materialer på spennende vis.

DRMA - Studio NN - Bjørbekk & Lindheim har i sitt prosjekt vist transformasjon av bolig. Ombygging av Elevheimen/blokkene revitaliserer et eksisterende boligområde ved hjelp av enkle tiltak på bygninger og uteområder. Det er også tegnet inn et felleshus som supplerer de sparsommelige boligene med utvidet romkapasitet og plass til større middagssamlinger og andre sosiale utvekslinger. Uteområdene kan med enkle midler bli et forbildeeksempel for et godt bomiljø. De foreslår at gressarealet erstattes med frodig vegetasjon og terrengforming, for å skape gode oppholdsrom. Overvannshåndtering er en naturlig del av grønt-strukturen. Sittekanter, voller og trinn skaper rom for menneskene, og puster nytt liv inn i området. Kan man bygge uteanlegget basert på tilgjengelige masser fra området? Det ligger en stor verdi i å ta vare på det som allerede finnes, istedenfor å rive og bygge nytt.

Etter sluttseminaret har kommunen fått bosetting av ukrainske flykninger og vil ta blokkene i bruk til dette. Noen av idéene kan antagelig iverksettes direkte.

Vurderingskomiteen mener det bør settes inn ressurser på flere prosjekter og mulighetsstudier på objektnivå. En bør da innarbeide EUs taksonomi i prosjektene som ledd i den kommunale bærekraftstrategien.

Kommunens tiltak og strategier som bidrar til å nå bærekraftsmålene bør ligge til grunn for og innarbeides i kommuneplanens samfunnsdel og kommuneplanens arealdel. Dette gjelder også områdeplaner, som ny sentrumsplan.

Det gamle meieriet/landbruksverkstedet, samfunnshuset og det gamle samvirkelaget i Nesna. Alle disse bygningene er sentralt plassert og har potensiale for transformasjon. Ill.: Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

10.LAG KONKRETE PROSJEKTER OG UTVIKLE BEDRE DIALOG MED AKTØRER OG INNBYGGERE

Nesna har flere store næringslivsprosjekter som kan medføre økt aktivitet og nye innbyggere til kommunen. Dette, sammen med en vekst i offentlig sektor innen høyere utdanning og bosetting av flykninger, kan gjøre det nødvendig å lage det kommunen kaller en maksplan. Det bør også kartlegges hvilken mulig innvirkning regional vekst kan ha på Nesna, i samband med industriutvikling og flyplass på Mo, sykehus i Sandnessjøen og industriutvikling i Vefsn. Hva skjer hvis Nesna får 1000 nye innbyggere? Hvor skal de bo, har kommunen kapasitet i skole og barnehage eller ledige tomter for bolig og næring?

Det kan lages mulighetsstudier for nye boligområder og utvikles en maksplan i kommunens boligstrategi. Nye boliger vil forsterke behovet og realiseringsmulighetene for mange av tiltakene som er foreslått i de øvrige rådene. Prosjekter for fellesskapet vil forsterke Nesnas attraktivitet.

Rådene fra vurderingskomiteen er omfattende, og det kan virke urealistisk og langt frem å få til flere av disse visjonene. Det anbefales i første omgang å velge ut et eller to konkrete, enkelt gjennomførbare og effektfulle tiltak ganske raskt, og få disse gjennomført. Vurderingskomiteen foreslår at kommunen lager en liste over konkrete prosjekter på kort og lang sikt som prioriteres av kommunestyret. Det er også viktig at det settes av ressurser til å arbeide frem strategier og konkrete prosjekter. Det vil si at noen får prosjektlederansvar for hvert enkelt prosjekt og utarbeidelse av prosjektskisse, fremdriftsplan og budsjett/kalkyle, slik at kommunestyret får et godt og realistisk beslutningsgrunnlag når de skal gjøre prioriteringene. Felles for alle prosjektene er å innarbeide strategier for bærekraft og sikring av innbyggerdialog og medvirkning.

For å sikre forankring og oppslutning bør Nesna utvikle sine medvirkningsstrategier og sitt medvirkningsarbeid. Dette gjelder mange områder av kommunal virksomhet. Stedsutviklingsprosessen er et godt eksempel på at medvirkning øker kunnskapen i prosjektene og tilknytning for innbyggerne. Godt samarbeid mellom kommunen, private aktører og frivilligheten øker sjansen for realisering av vellykkede prosjekter, og igjen attraktiviteten og omdømme for Nesna kommune.

VEIEN VIDERE

Stedsutviklingsprosjektet på Nesna er allsidig og rommer mange tiltak og aktører. Noen tiltak er omfattende og mangesidige, som en ny boligstasing og utvikling av området i indre havn. Andre tiltak er mer lavthengende, som ny grafisk profil og tiltak rundt turstier. Nesna kommune må vurdere hvordan de best kan løse de ulike utfordringene gjennom både arbeidsform, aktør-involvering og finansiering. Strategier fra stedsutviklings-arbeidet bør også tas inn i samfunnsdelen av kommune-plan, arealplanen og sentrumsplan for Nesna.

Det anbefales at kommunen jobber med alle rådene fra vurderingskomiteen, både på kort og lang sikt. Steds-utvikling er en kontinuerlig prosess som ikke blir ferdig, men man kan stadig nå nye delmål, i henhold til de overordnede målene, som fører til god samfunnsutvikling.

For alle prosjekter i stedsutviklingsporteføljen må Nesna kommune ha søkelys på ombruk og bærekraft, slik at de i større grad kan bidra til å nå klima- og bærekraftmål. Alle prosjekter må søke løsninger som utløser klima-gevinst, det kan være seg elektrifisering, ombruk og transformasjon og ivaretagelse av grøntstruktur og lokal overvannshåndtering.

Prosjektene må forankres godt i kommunestyret og i befolkningen gjennom medvirkningsprosesser. Der hvor prosjektene har regional effekt bør en samarbeide med regionale myndigheter og nabokommuner. Kommunen må avsette tilstrekkelig ressurser, både administrativt og økonomisk, til å følge opp og gjennomføre prosjektene på en god måte. Arbeidsmetode og samarbeid på tvers av tjenesteområder og ulike fagområder er viktig for et godt resultat.

Ved utvikling av indre havn kreves det god koordinering og prosjektsamarbeid mellom Nesna kommune, Nordland fylkeskommune, næringsliv og publikum. Det involverer trafikkavvikling og parkering rundt ferge-trafikken. Det involverer næringsliv og publikum rundt en ny organisering av båtplasser langs landsiden. Nye næringsbygg og eventuelle boliger må planlegges med næringslivet. Det pivotale punktet i dette prosjektet er likevel et samarbeid med vegforvaltningen rundt avvikling av fergetrafikken. Det kan bidra til å frigjøre andre områder i havna, og må settes i gang først.

En ny boligstrategi handler om å kartlegge behov og planlegge nye områder med tanke på vekst. Arealprioriteringer og endring av kommune- og sentrumsplan vil kreves. Samtidig kan en se på tomter som er regulert til boligformål og lete etter gode prosjekter som kan bidra til en variert boligbygging og skape gode bomiljø. Ved salg av ferdigregulerte tomter med definerte premisser, eller samarbeid med aktører som kan skape spennende konsepter, kan kommunen styre utviklingen mot et mer mangfoldig boligtilbud og se på muligheter for å skape gode kombinasjonsbygg med bolig og næring. Nesna kommune må innlede samarbeid med Husbanken, boligbyggelag og private aktører for å realisere en bærekraftig og spennende boligutvikling i Nesna.

Det må innledes et samarbeid med ungdomsrådet for å realisere nye møteplasser for ungdom. I parallell-oppdraget er det forslag om et uteområde på Sjåberget, ny badeplass og sauna, og et ungdomshus, enten i det gamle samvirkelaget eller i samfunnshuset. I forbindelse med Sjåberget og badeplass innledes det en dialog med Topcamp Havblikk for mulige samarbeids-løsninger. Det bør også etableres en badeforening som kan være med på planlegging og drift av et utebad med sauna.

Nesna kommune må arbeide med hvordan vi kommuniserer og hvordan vi framstår. Det kan gjøres ved å fornye grafisk profil og se på ulike måter å bygge en merkevare rundt Nesna. I forbindelse med merking av lokale produkter og opplevelser, kan det informeres om muligheter til å reise til og fra Nesna. Nesna har alle forutsetninger for å være en reiselivsdestinasjon, og da må lokale og regionale opplevelser og muligheter markedsføres. Det kan settes ned en arbeidsgruppe med ansatte fra reiselivet, næringsforeningen og kommunen som sammen med arkitekt/grafisk designer kan utarbeide og foreslå en ny grafisk profil som kan vedtas av kommunestyret.

Det er mange kulturarenaer i Nesna av ulik karakter og kvalitet. Det er gode idrettsanlegg, universitetet har veldig gode fasiliteter for drama og kunstfag, og museet fungerer godt som kulturarena. Nesna skole og bibliotek er også en mye brukt arena for lag og foreninger. Det som mangler er gode fasiliteter for musikk- og kulturskolen, særlig kontor og øvingsrom. Dette er et kommunalt ansvar, og nye lokaler bør prioriteres. Samtidig bør en prioritere å gjøre samfunnshuset mer funksjonelt og til et flerbrukshus for kultur. Det bør utredes om bygget kan inngå som del av et hotell- og boliganlegg. Dette bør prioriteres tidlig i stedsutviklingsprosessen. Det innledes et samarbeid med samfunnshuset, ungdomsrådet og studentene for å lete etter muligheter for sambruk.

Det er i prosjektet søkelys på grønn mobilitet og blågrønne byrom. Arkitektene har en rekke gode forslag

til hvordan en bedre kan skape gode ferdselsårer og hvordan drift av kommunens grøntanlegg kan planlegges bedre. I tillegg er det en rekke gode og konkrete forslag i parallelloppdraget. Nesna kommune må gjennom sitt arbeid med stedsutvikling hele tiden ha i mente hvordan de best kan skape gode uterom og trygge ferdselsårer. I havneområdet må det tilrettelegges for en havne-promenade og skape gode møtesteder for innbyggere og besøkende. Ved planlegging av nye boligområder må myke trafikanter prioriteres. Kommunen må arbeide med tilrettelegging for uteliv, friluftsliv og naturopplevelser i alle varianter og for alle grupper. Det må være et krav i alt utviklingsarbeid i Nesna.

Nesna kai har viktige funksjoner i Nesna sentrum. Kaia er senter for person- og fergetrafikk, hurtigruteanløp, godshåndtering og areal for viktige næringslivs- og servicebedrifter i Nesna. En ytterligere utvikling av området er fornuftig og det må legges til rette for det. Samtidig er det veksten og utviklingen i næringslivet som bør være den vekstimpulsen som driver utviklingen fremover. Nesna kommune bør prioritere området for etablert og ny næring, og forsøke å utvikle det kommunen har ansvar for i området. I stedsutviklingsprosessen er det nevnt flere spennende tiltak som å bygge ut infrastrukturen i kaiområdet, forlenge kaia, bygge venterom med mer. Det er spennende tiltak, men kanskje på lengre sikt og etter behov.

PROSJEKTPRIORITERING KORT SIKT:

- Boligstrategi, boligutvikling konkrete skisseprosjekter. Samarbeid med bedrifter som trenger boliger og Husbanken.
- Trafikkavvikling og trafikale løsninger i havna. Samarbeid med NFK.
- Grafisk profil og markedsføring av Nesna. Samarbeid med reiselivsaktører.
- Møtested for ungdom, Sjåberget med badeanlegg og sauna. Samarbeid med ungdom, badeforening og campingplassen.
- Havnepromenade, havnepaviljong og Nesnabenker. Samarbeid med næringslivet, aktører i havna og eksterne investorer.

PROSJEKTPRIORITERING MED LENGRE HORISONT:

- Kultur- og sentrumsfunksjoner. Samarbeid med eksterne investorer.
- Blågrønn strategi, byrom med natur. Samarbeid med NFK og enkeltprosjekter.
- Grønn mobilitet og gatehierarki. Samarbeid med NFK.
- Nye Nesna kai med utvida næringsfunksjoner. Samarbeid med NFK og aktører på kaia.

Oppsummering av bidrag fra teamene følger på de neste sidene.

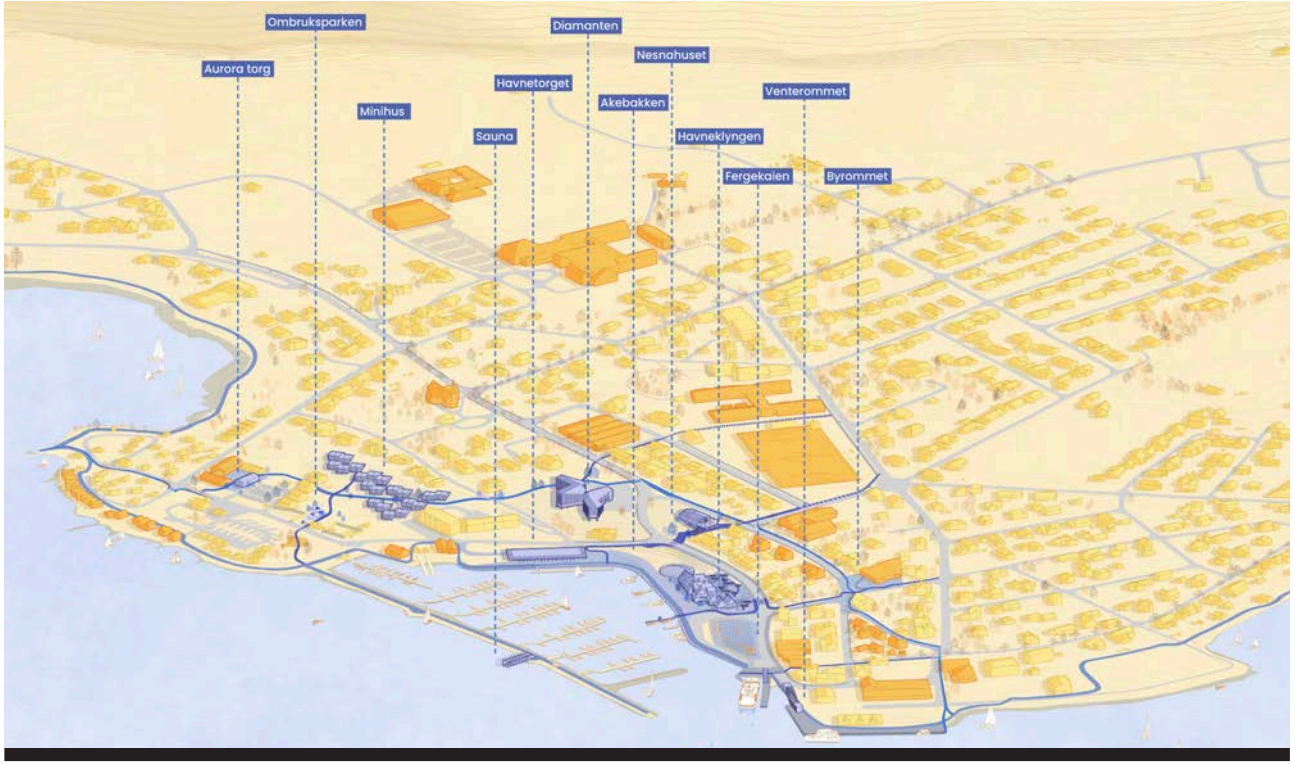

NESNA REALOADED

TEAM

KALEIDOSCOPE NORDIC

VALRYGG STUDIO

For å gjøre Nesna til et attraktivt tettsted for innbyggere, næringsliv og tilreisende, søker Nesna Reloaded å bringe fram potensialet i eksisterende kvaliteter og transformere sentrum gjennom sirkulære systemer. Ved å ta vare på, ombruke, sambruke og dele kan sentrumsutviklingen gjennomføres på en ressursbesparende og miljøvennlig måte som fremmer lokale prosesser og verdisirkler.
Nesna har alle forutsetninger for å oppnå et gå- og sykkelvennlig kompakt og attraktivt sentrum. Eksisterende bygninger og landskapstrekk gir identitet og egenart, og tettstedet er lokalisert i et unikt landskapsrom med tilgang på naturopplevelser av sjelden art.
Kaleidoscope med Valrygg har gjennomført mulighetsanalyser, strategi og mobilitetsplan som danner utgangspunkt for tre ulike hovedkonsepter. Forslag til flere konkrete prosjekter er knyttet til disse tre hovedkonseptene.

Alle Illustrasjoner dette kapittel: Team Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

I Nesnahuset er det foreslått drivhus og parsellhager, og en kafé med flott utsikt mot Nesnaøyene.

1. TVERRAKSENE - KOBLE SENTRUM TIL SJØEN

Etablere tverrakser som styrker koblingen mellom øvre del av sentrum og sjøfronten. De foreslåtte tverrforbindelsene baserer seg på eksisterende tråkk og snarveier. Tverraksene skal bringe frem opprinnelige siktelinjer mellom land og vann, og gi bedre framkommelighet i hverdagen ved å gi gående og syklende flere veivalg og kortere avstander.

HJERTET I SENTRUM

Hovedtverraksen strekker seg fra fotballbanen til havna, og er med sin sentrale beliggenhet en viktig katalysator for sentrumsutviklingen. Langs aksen foreslår teamet å bygge et sambrukshus i det gamle landbruksverkstedet – Nesnahuset – med gunstig beliggenhet for å bli et sentralt møtested i hjertet av sentrum. Hovedtverraksen kobler seg på viktige målpunkt i sentrum, og det foreslås å etablere en langstakt bygningsform – Havnetorget – på gressflaten ved kommunens flytebrygge. Havnetorget kan romme ulike program etter behov i havneområdet.

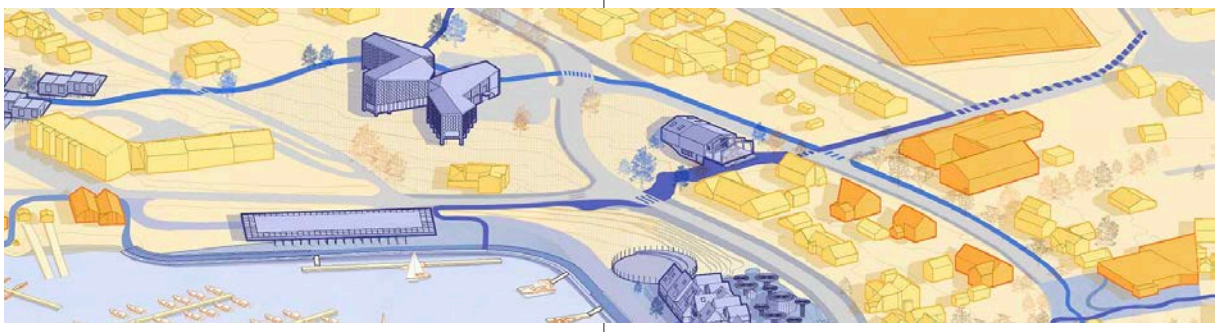

Hovedtverraksen kobler sentrum til sjøen. Den strekker seg fra fotballbanen til havnen og Sjåberget.

Havnetorget har nye funksjoner under felles tak. Bygningen m strekker seg over sjøfront-promenaden og skaper fine uteoppholdssoner i båthavnen.

Skøyteringen i havnen plasseres nær akebakken. I sommerhalvåret kan strukturen brukes til utstillinger, som scene, og til ulike eventer i havnen. Havnetorget i bakgrunnen.

2. HAVNETRASSEEN - AKTIVERE SJØLINJEN. DEN PRODUKTIVE HAVNEN.

Havnetraseen etableres i sjølinjen som en sammenhengende sjøpromenade, og kobler seg på tverraksen for å binde sentrum tettere sammen. Havnetraseen skal forene den produktive havnen med rekreasjon og sosiale uteoppholdssteder.

Hovedelementene langs denne aksen er sauna, skøyteringen, kombinasjonsbygget Havneklyngen, et nytt venterom for overgang mellom ulike kollektivtransportmidler og ladetårn for fergene.

Havneklyngen tilrettelegges for næringslokaler på bakkeplan mot sjøpromenaden, boliger i etasjene oppover, og et overbygget parkeringshus i bakkant. Over parkeringen foreslås det en solpark med letak og lademuligheter.

Sauna.

Havneklyngen med næring og bolig.

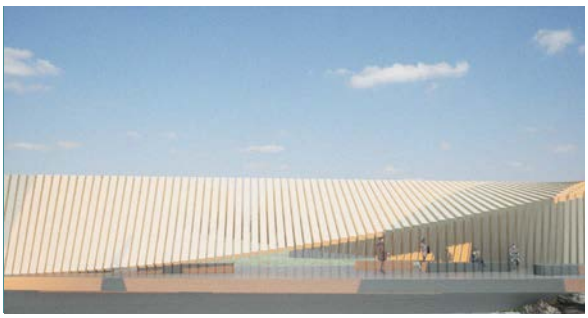

Venterom lokalisert mellom fergekai og hurtigrutekaien.

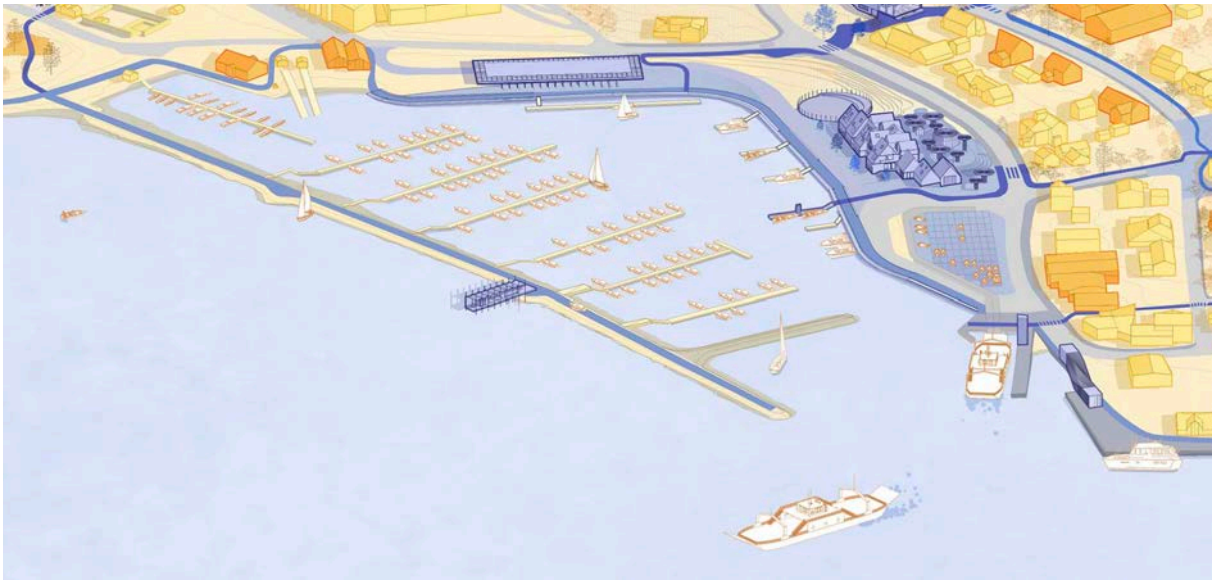

Havnetrasseen aktiverer sjølinjen.

Alle Illustrasjoner dette kapittel: Team Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

3. DIAGONALEN - AKTIVERER MÅLPUNKT. DET SAMMENKOBLEDE NESNA.

Diagonalen er en ny ferdselsåre med prioritet for myke trafikanter. Den går parallelt med havnetraseen, cirka 200 meter inn fra sjølinjen, for å oppnå en sammenflettet vev av gang- og sykkelveier, og aktivere målpunkt i sentrum.

Ferdselsåren kobler seg til eksisterende bygninger eller plasser som gis ny aktivitet og synlighet gjennom ulike grader av transformasjon.

Diagonalen starter ved museet og beveger seg opp til det gamle samvirkelaget, hvor det foreslås at de tomme lokalene midlertidig kan brukes av ungdom og at det etableres et byrom med et nytt gulv av ombruksmaterialer. Diagonalen passerer meieritomta og samfunnshuset, som foreslås transformert til Diamanten og kan romme kulturscene og hotell. Videre fører ferdselsåren diagonalt ned til campingen og Aurora, og passerer på veien en ny ombrukspark og minihus. Det foreslås også et nytt torg ved Aurora.

Minihus kan være et inkluderende tiltak for rimelige boliger i sentrum.

Minihus.

Samfunnshuset oppgarderes for den lokale kulturscenen og bygges til med nytt hotell.

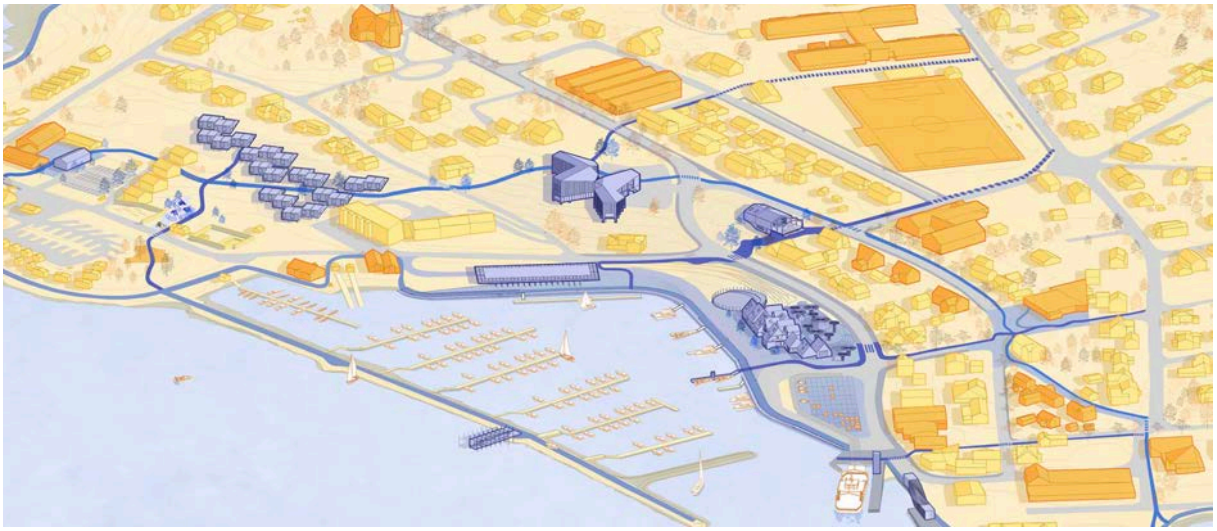

Diagonalen går parallelt med havnetrasseen og

OMBRUK - TRANSFORMASJON AV EKSISTERENDE

Sentralt i teamets forslag er ombruk og transformasjon, og teamet gir innspill på hvordan en kan gjøre en transformasjon av bygg og sentrumselement på en sirkulær og bærekraftig måte. Temaet foreslår også en ny grafisk profil for å styrke identitet og signalisere endring.

Forslag til fasadesystemer og torggulv av ombruksmaterialer.

MASTERPLAN FOR TRINNVIS UTVIKLING

I en masterplan har teamet oppsummert alle tiltakene, og foreslått strakstiltak, kortsiktige og langsiktige tiltak.

Masterplan med forslag til trinnvis utvikling.

Alle Illustrasjoner dette kapittel: Team Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

Oppsummering av teamets forslag. Se hele forslaget på kommunens hjemmeside.

NESNA - ET LÆRENDE STED

TEAM

DRMA

STUDIO NN

BJØRBEKK & LINDHEIM
LANDSKAPSARKITEKTER

VISJON FOR NESNA:

«Bygda mellom havet, havna, bekken og fjellet – et naturnært lærende sted med rom for det ukjente, hvor det er trygt å bo og jobbe, inspirerende å vokse opp, overraskende å besøke og spennende å investere.»

Med utgangspunkt i Campus Nesna er hele bygda og stedsutviklingen et laboratorium hvor prosjekter og tiltak kan fungere som omvendte og interaktive klasserom.

Tanken om et lærende sted kan tilføre Nesna en dimensjon hvor en kan styre samfunnsutviklingen til å styrke Nesna og skape motstandsdyktig miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft. En kan gjennom definerte mål og prosjekt arbeide med det sirkulære og arbeide med naturen, og gjennom samskaping lære av naturen, lære av og til hverandre og lære av andre.

Alle Illustrasjoner dette kapittel: Team DRMA - Studio NN - Bjørbekk & Lindheim

FIRE DELMÅL SOM FØLGES OPP I PROSJEKTKATALOGEN:

1. Lære av naturen
2. Lære om sirkularitet
3. Lære om samarbeid
4. Lære av ungdommen

Teamet har foreslått en langsiktig arealstrategi og en prosjektkatalog som følger to akser, kalt bekken (B) og kystlina (K).

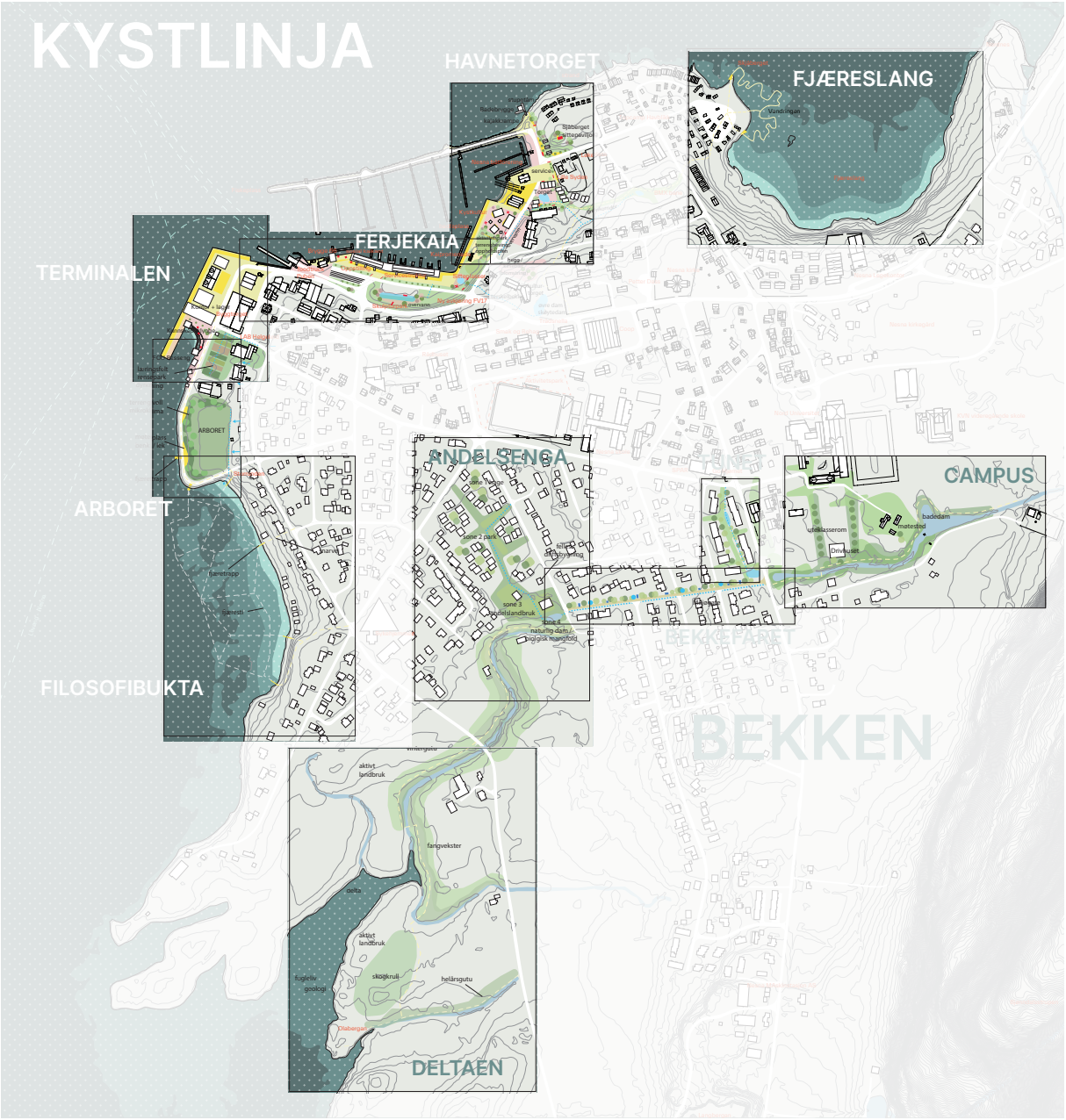

Bekkelinja (B) - hverdagsliv, friluftsliv og folkehelse.
Kystlija (K) - næringsliv, attraksjon og samlingssted.

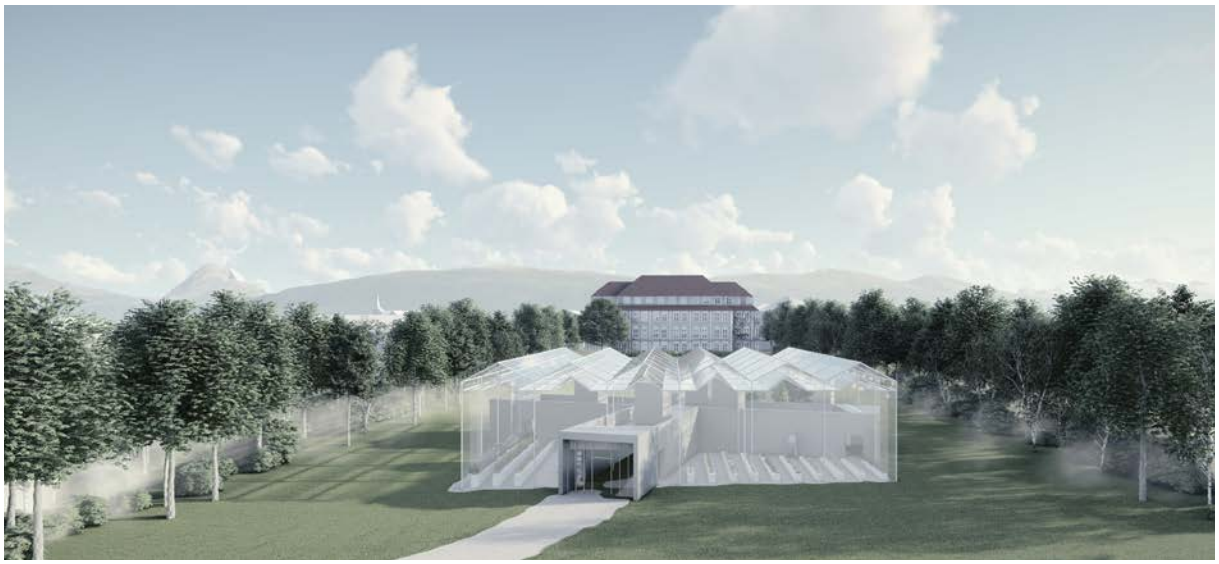

B1 CAMPUS

BEKKEN

Teamet ser på Mathildebekken som en naturlig grense for utbyggingsarealet, og ved å foredle bekkeløpet skal en understøtte strategien for Nesna som et lærende sted.

B1 CAMPUS
Tiltaket skal synliggjøre Mathildebekken som en ressurs gjennom campusområdet, og en etablerer i sørenden av campusområdet drivhus i tilknytning til bekken, samt møteplasser langs bekken. Det danner grunnlaget for sosial bærekraft og læring knytta til naturkvalitetene i området.

B2 TUNET
Teamet mener en kan revitalisere og utvide boligmarkedet gjennom å transformere de gamle studentboligene, og legge til nye kvaliteter som styrker boligområdet og den miljømessige og sosiale bærekraften.

B3 BEKKEFARET
Å åpne Mathildebekken, som nå ligger i rør, vil gi positive ringvirkninger for natur, klimasikring og attraksjon.
Det vil gi en positiv verdi både økologisk og estetisk, og vil bidra til læring om stedsutvikling, urbanisme og landskapsøkologi.

B2 TUNET

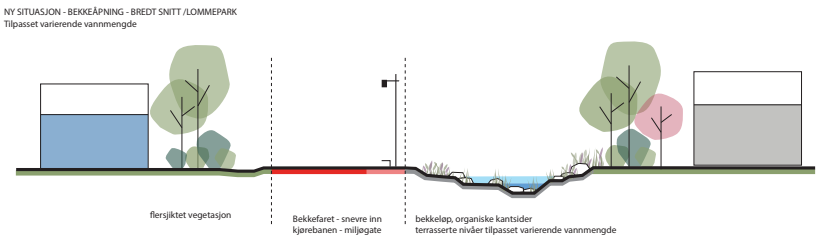

B3 BEKKEFARET

B4 ANDELSENGA

B5 DELTAET

B4 ANDELSENGA
Andelsenga handler om å utvikle boliger rettet mot framtidens bobehov, og lar mennesker leve tettere på matfatet. Boligområdet tilknyttes et areal som avsettes til andelsjordbruk, og deles inn i fire soner for et helhetlig landskapsøkologisk system.

B5 DELTAET
Det gjøre så lite som mulig i et deltaområde med aktivt landbruk, men det kan likevel tilrettelegges et rekreasjonsområde med en tilkomstvei - en helårsgutu gjennom området. På Olabergan kan det etableres en dome eller lignende for småturer eller overnatting.

KYSTLINJA

Møte mellom hav og land, berg og båre, er en helt sentral kvalitet på Nesna. Å dyrke denne overgangen er et sentralt element i å utvikle et bærekraftig rammeverk for stedsidentitet og attraksjonskraft. I Team 2 sin arealstrategi er kystlinja tenkt som et mangfoldig laboratorium.

K1 FILOSOFIBUKTA
Det bygges et nettverk av stier, eller en fjæresti, med steiner som ved fjære er helt tilgjengelig, men som ved flo gir redusert tilgjengelighet. Stien tjener til lek og aktivitet for mange og øker tilgjengeligheten til kystlinja.

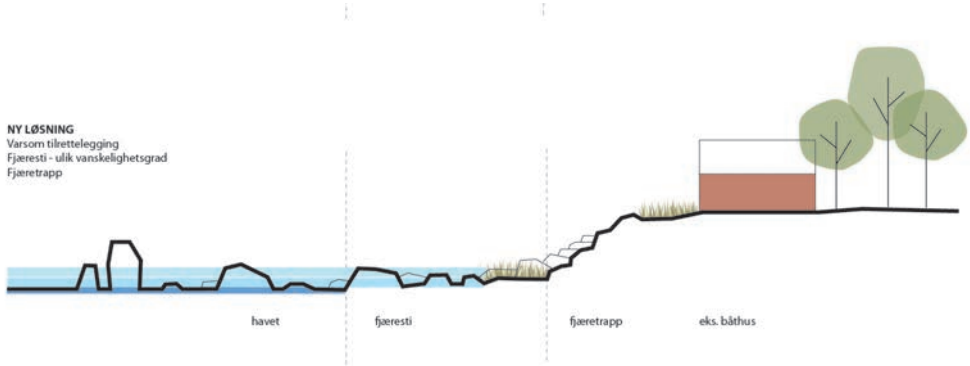

K1 FILOSOFIBUKTA

Alle Illustrasjoner dette kapittel: Team DRMA - Studio NN - Bjørbekk & Lindheim

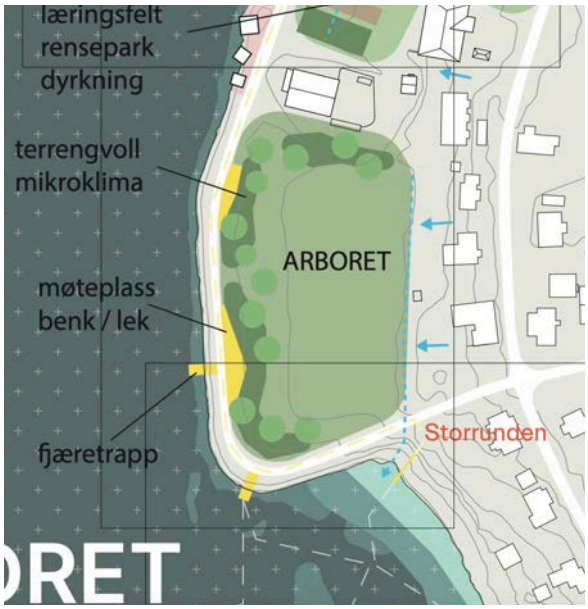

K2 ARBORET

K3 TERMINALEN

K2 ARBORET
Teamet forslår et arboret, en park, på den forurensede fyllingen i sørenden av kaiområdet. Her skal eksisterende grasområder gjøres til eng. Senere skal området beplantes med trær og sammen skal en se hvordan vegetasjon kan binde nitrogen, fange CO_2 og rense giftstoffer fra grunnen. Arboret vil gjøre området mer attraktivt for rekreasjon og aktivitet.

K3 TERMINALEN
Teamet ser på havneterminalen og kaia som hjernen i havneområdet, hvor mennesker og næring, samarbeid og sambruk, og fortid og framtid møtes. Gjennom å forlenge kaikanten og utvikling av en fleksibel bygningsstruktur med rom for lagring og manøvrering, kan en utvikle en levende havn.

K4 FERGEKAJA
Tiltaket handler om å dyrke ferjekaia som logistikksted. God logistikk og flyt, høy puls og bevegelse preger området. Trafikkutfordringene ved Fv 17 løses med en ny veiarm.

K4 FERGEKAJA

K5 HAVNETORGET

K5 HAVNETORGET
Havnetorget handler om å skape det inkluderende og samlende hjertet i havneområdet. Det sosiale tyngdepunktet flyttes til et skjermet sted med myke havneaktiviteter og kystkultur i fokus. En ser på ulike tiltak som et havnetorg, boligetablering og et badstueanlegg.

K6 FJÆRESLANG
Et varsomt lag for bevegelse legges ut i fjæra, og en kan etablere forsiktige strukturer for hekkende fugler og liv under vann. Slik kommer en tettere på, så nært som naturen tillater det.

Et lærende sted med det sirkulære, naturen og samskaping som underliggende tematikk, og med definerte mål og prosjekter hvor en kan lære av naturen, gir muligheter til å lære bort til og fra hverandre. Den overordnede ideen om et lærende sted kan tilføre en dimensjon som kan styre samfunnsutviklingen over tid og danne et grunnlag for å styrke Nesna, samt skape bærekraftig sosial, økonomisk og miljømessig motstandsdyktighet.

K6 FJÆRESLANG

Alle Illustrasjoner dette kapittel: Team DRMA - Studio NN - Bjørbekk & Lindheim

Ill: DRMA - Studio NN - Bjørbekk & Lindheim

Ill.: Kaleidoscope Nordic - Valrygg Studio

Bylivsenteret og Norske arkitekters landsforbund

Bylivsenteret drives av Norske arkitekters landsforbund (NAL). NAL er en fagideell organisasjon for arkitekter som arbeider for å fremme god arkitektur og stedsutvikling, og utvikler forbilde-prosjekter innen miljø og bærekraft med våre samarbeidspartnere. Bylivssenteret bistår kommuner med bærekraftig by- og tettstedsutvikling, og tilbyr faglige råd og praktisk bistand i alle faser. Vi jobber for en bred og helhetlig forståelse av bærekraftbegrepet med et likeverdig forhold mellom sosial-, økonomisk- og miljømessig bærekraft.

bylivsenteret.no

Norske Arkitektkonkurranser (NAK)

Norske Arkitektkonkurranser (NAK) er den eneste publikasjon i sitt slag, der arkitektkonkurranser og parallelloppdrag dokumenteres på en systematisk og profesjonell måte. For parallelloppdrag presenteres prosessen, arkitektenes bidrag og råd fra vurdeeringskomiteen. NAK oppleves av oppdrags-giver som et nyttig redskap i det videre arbeide med gjennomføring av stedsutviklingsprosjekter, samt at det gir god «markeds-føring» for kommunen og for prosjektene som skal realiseres.

arkitektur.no

Norske arkitekters landsforbund
Josefines gate 34
NO-0351 Oslo

Tlf: 23 33 25 00
nal@arkitektur.no
arkitektur.no